

Se poser sans s'opposer
S'exposer sans s'imposer

ISSN 0995-6255

Stariĝi sen kontraŭstari
Elmeti sin sen altrudi sin

ESPERANTO - 95

Revue trimestrielle bilingue

Dulingva trimonata revuo

Un groupe de participants au 9ème "Rendez-vous espérantiste de la Seine", devant le Centre Yvonne Martinot à Mesnil Saint Père, près de Troyes (Aube).

Photo C. Cavalié

Grupo de partoprenantoj al la 9a "Sejna Esperanto-Rendevuo" kontraŭ la Centro Yvonne Martinot en Mesnil Saint Père, apud Troyes (Departemento Aube).

Foto C. Cavalié

Abonnement 1 an : 6,2 Ecus

Jarabono : Landoj de la Eŭropa Komunumo : 6,2 Ekuoj

Prix du numéro : 12 FF

Aliaj :

7 Ekuoj.

ESPERANTO-95
8, rue de l'Eglise
F-95520 Osny

C.C.P./P.C.K. La Source 35 766 17 T

Numéro 6
2ème trimestre 1990

Numero 6
2a trimestro 1990

Sommes-nous prêts ?

La récente décision des écologistes d'adopter l'espéranto comme 3ème langue de travail est un succès qui gonfle d'aise les "samideanoj", d'autant plus que la grande presse a relaté l'évènement, jetant sur notre langue un éclairage qui ne peut manquer d'être perçu par le grand public.

Un coup franc obtenu en face des poteaux ! C'est la joie dans les tribunes, du côté de nos supporters. Mais que le ballon ne s'élève pas ou passe à droite ou à gauche et le score restera inchangé. Tout sera à refaire ...

Abandonnons le style rugbystique et parlons sans ambages.

Il serait bien naïf de s'imaginer qu'à partir du moment où les écologistes ont pris cette décision, leurs congrès vont désormais, ipso facto, ressembler aux nôtres où l'on ne voit trace de traducteur ni d'interprète.

Au contraire ! La règle générale va s'appliquer : l'adoption d'une langue de travail de plus va multiplier le nombre de traducteurs nécessaires et, sauf si l'espéranto ne sert qu'à des conversations de couloirs, entre écologistes de faible notoriété, beaucoup vont se demander où est le bénéfice.

Sans doute le simple fait qu'on en soit venu là montre que les solutions antérieures étaient peu satisfaisantes. C'est une chose acquise. Mais il faut être conscient que dorénavant, il faudra envisager des tâches nouvelles, auxquelles, j'en ai bien peur, nous n'avons pas été préparés.

Certes, beaucoup d'entre nous maîtrisent parfaitement les deux langues et s'expriment avec aisance et élégance. Mais traduire le discours d'un député, d'un maire ou du représentant d'une ville jumelée, qui s'interrompent à chaque phrase pour laisser le traducteur s'exprimer est une chose. La traduction simultanée, qui sera nécessairement adoptée dans les congrès écologistes internationaux, en est une autre.

Un interprète de conférence doit traduire le discours au fur et à mesure, sans interrompre l'intervenant, duquel il est d'ailleurs isolé physiquement.

Nos centres culturels : Grésillon et Boursesse, sans parler du K.C.E. de la Chaux de Fonds ni de ceux de Hongrie, de Bulgarie et d'ailleurs, ainsi que les groupes qui organisent des stages linguistiques doivent - si ce n'est déjà fait - en prendre conscience. Et nous incitons ceux qui se sentent une vocation pour cet exercice intellectuel à se livrer à l'entraînement qui les amènera au niveau indispensable.

Notre succès final est à ce prix.

C. Cavalieré

Ĉu ni estas pretaj ?

La ĵusa decido de la ekoloĝoj enkonduki Esperanton kiel 3an laborlingvon estas sukceso, kiu ŝveligas per kontenteco la samideanojn, des pli, ke la gazetaro raportis pri la evento, prilumante nian lingvon, tiamaniere, ke tio ne povas esti ne sensita de la ĝenerala publiko.

Libera foto ekhavita vidalvide al la golej-fostoj ! kaj estas ĝojego en la spektantejo, ĉe niaj subtenantoj. Sed ĉu la pilko ne levos sin, ĉu ĝi trapasos dekstren aŭ maldekstren kaj la poentaro estos sensanĝa, kaj ĉio refarota.

Ni forlasu la rugbean stilon kaj ni parolu rekte.

Estus tre naive imagi al si, ke ekde la momento kiam la ekoloĝoj ekdecidis tion, iliaj kongresoj, ekde nun, similos aŭtomate la niajn, kie oni vidas nenian signon de tradukisto aŭ de interpretisto.

Male ! La ĝenerala regulo aplikigos. La enkonduko de unu plia laborlingvo, tuj multobligos la nombron de tradukistoj necesaj, kaj krom se Esperanto estas uzata nur en koridoraj konversacioj, inter nefamaj ekoloĝoj, multaj tuj demandos al si, kie estas la profito ?

Sendube la simpla fakto, ke oni venis ĝis tie signas, ke la antaŭaj solvoj ne estis kontentigaj. Estas akiritajo. Sed oni devas konscii pri la fakto, ke de nun estos necese konsideri novajn taskojn, pri kiuj, mi multe timas, ni ne estas pretaj.

Ja multaj el ni regas perfekte la du lingvojn kaj esprimiĝas lerte kaj elegante. Sed traduki prelegon de deputito, de urbestro aŭ de reprezentanto de ĝemelita urbo, kiuj eksilentas post ĉiu frazo por lasi la tradukanto esprimiĝi estas unu afero. La samtempa tradukado, kiu estos necese adoptita dum la internaciaj ekologiaj kongresoj estas alia.

Konferenca interpretisto devas traduki la paroladon laŭmezure, sen interrompi la intervenanton, de kiu cetere li estas izolita fizike.

Niaj kulturaj centroj : Greziljono kaj Boursesse, se ne paroli pri KCE en la Chaux de Fonds nek pri tiuj en Hungario kaj Bulgario, same kiel la grupoj, kiuj organizas lingvajn staĝojn, estas devigataj - se tio ankoraŭ ne estas farita - konscii pri tio, kaj ni admonas tiujn, kiuj inklinas al tiu intelekta ekzerco, sin fordoni al trejnado, kiu kondukos ilin al la necesa nivelo.

Nia fina sukceso estas por tiu ĉi prezo.

C. Cavalieré

Les grandes figures du mouvement espéranto.

Kabe (1872-1959)

De son vrai nom Kazimierz Bein, Kabe était un médecin ophtalmologue polonais, donc un confrère de Zamenhof, né en 1872. Dans sa jeunesse, il fut mêlé à un mouvement anti-russe, ce qui lui valut d'être exilé. C'est pourquoi il ne finit sa médecine qu'en 1899, à Kazan. Il avait également fait des études de linguistique et de mathématiques.

Il fonda l'Institut pour maladies oculaires de Varsovie dont il fut longtemps le Directeur et la société ophtalmologique polonaise. Il était également connu comme photographe amateur très habile.

Dans le monde espérantiste, il s'illustra sous le pseudonyme de Kabe (ses initiales prononcées à la française) par la traduction de "Le fond de la misère" de Sieroszewski, qui parut dans la revue "Lingvo Internacia" en 1904.

"A partir de 1906, il fut vice-président de l'Académie. En 1911, subitement, il quitta le Mouvement et ne s'occupa plus d'espéranto. Les motifs de cette décision sont encore peu clairs. Y contribuèrent sans doute des raisons personnelles (mécontentement avec Grabowski, Zakrzewski et autres) mais d'autre part, il est incompréhensible que des rivalités de clocher déterminent l'attitude de quelqu'un vis-à-vis d'une affaire internationale aussi vaste qu'est l'espéranto. Interwievé en 1931 (1), il parle de stagnation de l'espéranto, qu'il ne considère pas comme la solution de la langue internationale.

Quelle que soit la cause de sa retraite, cette peu ordinaire attitude préoccupa vivement les espérantistes surpris de voir quelqu'un au faite de sa gloire espérantiste, ayant enrichi la langue par d'importants travaux et par son influence extraordinaire, bien qu'encore jeune, tourner subitement le dos et définitivement aux champs de ses riches récoltes. Son nom devint presque le symbole de l'apostasie" (2).

(1) Voir pages 5 à 7 de larges extraits de cette interwiev.

(2) D'après l'Encyclopédie de l'Espéranto. Budapest 1933-1934.

De Kabe, on tira tout naturellement le verbe kabei ; abandonner le Mouvement espérantiste, après avoir été un espérantiste actif.

La eminentuloj de la Esperanta Movado.

Kabe (1872-1959)

Kabe

Laŭ sia vera nomo Kazimierz Bein, Kabe estis pola okulkuracisto, do kunfrato de Zamenhof, naskita en 1872. En siaj junaj jaroj li miksiĝis en kontraŭrusan movadon, pro kio li estis ekzilita. Tial nur en 1899 li finis la medicinon fakultaton, en Kazan. Li ankaŭ studis lingvistikon kaj matematikon.

Li fondis la Varsovian Instituton por Okulmalsanoj, kies direktoro longe li estis, kaj la Polan Oftalmologian Societon. Li estis ankaŭ konata kiel tre lerta amatora fotisto.

En la Esperantista mondo, li famiĝis sub la pseŭdonomo Kabe, (iliaj ko menci-literoj prononcataj laŭ la franca maniero) per la traduko de "La Fundo de la Mizero", de Sieroszewski, kiu aperis en

la revuo "Lingvo Internacia" en 1904.

" Ekde 1906, li estis vic-prezidanto de la Akademio. En 1911, li subite forlasis la Movadon, kaj de tiam tute ne okupiĝis plu pri Esperanto. La motivoj de tiu decido estas ankoraŭ neklaraj. Verŝajne kontribuis en tio ankaŭ personaj kaŭzoj (malpacigo kun Grabowski, Zakrzewski kaj aliaj), sed aliparte estas nekompreneble, ke lokaj kaŭzoj difinu ies sintenon al tia vaste internacia afero, kia estas Esperanto. Intervjuata en 1931 (1), li parolas pri neprogreso de Esperanto, kiun li ne rigardas solvo de la internacia lingvo.

Kia ajn estis la kaŭzo de lia retiriĝo, la Esperantistaron vigle okupis ĉi tia neordinara sinteno, ke iu, ĉe la kulmino de sia Esperantista gloro, riĉiĝinte la lingvon per gravaj laboroj kaj eksterordinara influo, subite, en siaj junaj jaroj, turnas por ĉiam la dorson al la kampoj de siaj riĉaj rikoltoj. Lia nomo fariĝis kvazaŭ la simbolo de apostateco" (2)

(1) Vidu paĝojn 5 ĝis 7, longajn eltiraĵojn de tiu intervjoo.

(2) Laŭ Enciklopedio de Esperanto. Budapesto 1933-1934.

El Kabe, oni eltiris tute nature la verbon : kabei : forlasi la Esperantistan Movadon kiam oni estis vigla Esperantisto.

Les deux chefs-d'oeuvre de Kabe sont le dictionnaire d'Espéranto (dans lequel les mots sont définis très clairement, de façon très pertinente) et la traduction du "Pharaon", grand roman de Prus.

" Le grand mérite de Kabe fut son influence sur l'évolution du style de la prose en espéranto. Sa langue est pure, claire, simple, vraiment élégante, débarrassée de tout idiotisme national. L'esprit de la langue vit dans son style, de tout son souffle et sans défaillance. Ses phrases sont parfaitement équilibrées chaque mot à sa juste place. On n'y trouve aucune complication inutile ni aucune construction trop logique. Par exemple, il évite presque toujours les formes verbales composées (estas ...inta, estis ...inta). Il écrit dans une langue vraiment internationale, une langue agréablement coulante, qui se lit comme en jouant. Lui-même explique cela dans l'interview précitée (voir page 7) par son polyglottisme. Selon lui, " pour avoir un bon style, il est nécessaire de connaître au moins trois langues différentes". Cela était absolument vrai pour la première période de la langue, quand l'espéranto n'avait pas encore son "esprit propre" et qu'il fallait le créer, mais cela perd de plus en plus son sens par le perfectionnement et l'autonomie progressifs de la langue" (K.Kalocsay dans Enciklopedio de Esperanto, ouvr. déjà cité).

Kazimierz Bein est décédé à Varsovie en 1959. Pendant les 87 ans de son existence, il n'aura donc consacré que 8 ans (1903-1911) à l'espéranto.

- o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o -

Oeuvres de Kabe

- o - o - o - o -

- Le Fond de la Misère, trad. de Sieroszewski,
- Le Chant interrompu, trad. de Orzeszko,
- Anthologie polonaise,
- Premier livre de lecture,
- Fables choisies, trad. des Frères Grimm,
- Krestomathie internationale,
- Le Pharaon, trad. de Prus (3 volumes),
- Poèmes en prose, trad. de Tourguéniev,
- Pères et Fils, trad. de Tourguéniev,
- Dictionnaire d'Espéranto.

Récits édités à part :

- Dans une fumerie d'opium, trad. de Reymont,
- En prison, trad. de Tchirikov,
- La bonne Dame, trad. de Orzeszko,
- La dernière, trad. de Reymont.

- o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o -

Propos d'un illuminé

Ceux qui parent l'espéranto de toutes les vertus sont aussi coupables que ceux qui le chargent de tous les vices.

Ceceo

La du ĉefverkoj de Kabe estas la *Vortaro de Esperanto* (en kiu la vortoj estas difinitaj tre klare, tre trafe) kaj la traduko de *La Faraono*, granda romano de Prus.

" La granda merito de Kabe estis lia influo rilate al la evoluo de la Esperanta prozo. Lia lingvaĵo estas pura, klara, simpla, vere eleganta, libera de ĉiu nacismo : la spirito de la lingvo vivas en lia stilo plenspire kaj sendifekte. Liaj frazoj estas perfekte ekvilibrataj, ĉiu vorto sur sia ĝusta loko. Mankas ĉiu nenecesa komplikaĵo, aŭ trologikaĵo ; ekz. li preskaŭ ĉiam evitas la kompleksajn verboformojn (estas -inta, estis -anta). Li skribas vere internacian lingvon agrable glatan, lude legeblan. Li mem klarigas tion, en la supre nomita intervjuo (vd paĝon 7) per sia plurlingveco, Laŭ li, "por havi bonan stilon nepre estas necese koni minimume tri diversajn lingvojn". Ĉi tio estis vera por la unua periodo de la lingvo, kiam Esperanto ne havis ankoraŭ propran spiriton kaj oni ĝin devis krei, sed ĝi pli kaj pli perdas sian signifon per la ion-post-iona kompletigo kaj memstarigo de la lingvo" K. Kalocsay en Enciklopedio de Esperanto, verko jam citita).

Kazimierz Bein forpasis en Varsovio en 1959. Dum la 87 jaroj de sia vivodaŭro, li do dediĉis nur 8 jarojn (1903-1911) al Esperanto.

- o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o -

Verkoj de Kabe

- o - o - o - o -

- La fundo de la Mizerero, trad. el Sieroszewski,
- La Interrompita Kanto, trad. el Orzeszko,
- Pola Antologio,
- Unua Legolibro,
- Elektitaj Fabeloj, trad. el Fratoj Grimm,
- Internacia Krestomatia,
- La Faraono, trad. el Prus,
- Versaĵoj en prozo, trad. el Turgeniev,
- Patroj kaj Filoj, trad. el Turgeniev,
- Vortaro de Esperanto.

Aparte eldonitaj rakontoj :

- En Fumejo de l'opio, trad. el Reymont,
- En Malliberejo, trad. el Ĉirikov,
- Bona Sinjorino, trad. el Orzeszko,
- La Lasta, trad. el Reymont.

- o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o -

Diroj de iluminito

Tiuj, kiuj ornamas Esperanton per ĉiuj virtoj estas tiel kulpaj kiel tiuj, kiuj kulpigas ĝin per ĉiuj malvirtoj.

Ceceo

Qu'a dit Monsieur Kabe ?

*Entretien avec le plus fameux styliste
espérantiste.*

(d'après *Literatura Mondo* No 7, 1931 p. 144-145.)

(...) Puis-je vous parler en espéranto, Kabe ?

Sa réponse en polonais : " - Bon, posez-moi des questions en espéranto, je répondrai cependant en polonais, car il y a déjà longtemps que je n'ai pas parlé en espéranto et cela me serait parfois difficile ... "

Nous parlons donc polonais et ensuite souvent s'intercaleront des mots ou des phrases en espéranto. Monsieur Kabe n'a pas encore oublié la langue ...

" - Un entretien ? " dit-il, un peu étonné. " Est-ce que ça signifie quelque chose de parler d'un homme qui jadis était un espérantiste fervent et aujourd'hui a totalement abandonné le Mouvement ? Est-ce que vous pensez que ce sera de la bonne lecture pour vos lecteurs ? "

" Mais Docteur, bien que vous ne soyez plus parmi nous, restent votre nom, vos ouvrages. Vous êtes une figure historique, qui ne vit déjà plus, et nous tous, surtout les écrivains, le regrettons.

Après quelques mots d'introduction, nous commençons à bavarder (...). Il est très aimable, en communion d'idées ; nous discutons de problèmes de langues pendant deux heures (...). Un jeune, représentant le Mouvement d'après-guerre et un vieil homme, ancien combattant et personnage éminent, sont assis l'un face à l'autre. Et voici, voici que je sens combien est étrange le caractère extraordinaire du moment. A travers la pièce souffle l'esprit de l'année 1910.

" - Pendant sept ans, j'ai été espérantiste (1903-1910). J'ai assisté à Quatre congrès: Boulogne sur mer, Cambridge, Genève et Dresde et j'ai travaillé 4 à 5 heures par jour pour l'espéranto, en dehors de mes occupations professionnelles. J'ai traduit *Le Pharaon* durant six mois, en comparant l'original polonais à la traduction française. Au début j'avais pensé traduire "Quo Vadis" (1), mais "Le Pharaon" était plus facile à traduire. Quand je traduisais, je le faisais sans interruption, omettant et marquant d'une croix les phrases ou les expressions difficiles. Plus tard, je les examinai plus particulièrement, en m'aidant de dictionnaires allemand, russe et français "

(...) Je voulais lui poser quelques questions, mais il continuait son récit. Il se perdait souvent dans des détails, soit sur le style, sur son propre point de vue concernant l'imperfection de l'espéranto, soit sur des expériences vécues personnelles.

" - Pour avoir un bon style, il est absolument nécessaire de connaître au minimum trois langues différentes, non parentes entre elles ; pourquoi, par exemple, avons-nous parmi les Slaves de bons stylistes ? Parce qu'ils connaissent tous au minimum

(1) On sait que *Quo Vadis*, de Sienkiewicz a été traduit par Lydia Zamenhof, en 1933.

Kion diris S-ro Kabe ?

Intervjuo kun la plej fama Esperanta
stilisto.

(laŭ *Literatura Mondo* No 7, 1931 p. 144-145).

(...) Ĉu mi povas paroli al vi Esperante, Kabe ?

Lia respondo en pola lingvo : " Bone, demandu Esperante, tamen mi respondos pole, ĉar mi jam longe ne parolis Esperante, kaj eble kelkfoje estus malfacile por mi ... "

Do ni parolas pole, kaj poste ofte interplektas Esperantajn vortojn, au frazojn. Sinjoro Kabe ankoraŭ ne forgesis la lingvon ...

" - Intervjuo ? " li diris, iom mirigite. " Ĉu estas la senco en tio, skribi pri homo kiu iam estis fervora Esp-isto kaj hodiaŭ tutforlasis la Movadon ? Ĉu vi opinias, ke tio estos bona legaĵo por viaj legantoj ? "

" Sed Sinjoro Doktoro, kvankam vi ne estas plu inter ni, restas via nomo, viaj verkoj. Vi estas historia figuro, kiu jam ne vivas, kaj ni ĉiuj, precipe la literaturistoj bedaŭras tion.

Post tiaj enkondukaj vortoj, ni komencas interbabili. (...) Li estas tre afabla, samideana, ni diskutas pri lingvaj problemoj dum du horoj (...) Junulo, reprezentanto de la post-milita Movado kaj maljunulo, eksbatalanto kaj eminentulo sidas unu kontraŭ la alia. Kaj jen, jen mi sentas tute strange la eksterordinarecon de la momento. Tra la ĉambro blovas la spirito de la jaro 1910.

" - Dum sep jaroj, mi estis Esperantisto (1903-1910) Kaj kvar kongresojn Boulogne a. m., Cambridge, Genève, Dresden mi ĉeestis kaj laboris dum 4-5 horoj ĉiutage por Esperanto ekster mia profesia okupo. *La Faraono*-n mi tradukis dum duona jaro, komparante la polan originalon kun la franca traduko. Komence mi pripensis ĉu traduki "Quo vadis" (1) sed " *La Faraono* " estis pli facile tradukebla. Kiam mi tradukadis, mi tradukadis sen interrompe forlasante kaj kruccsignante malfacilajn frazojn aŭ esprimojn. Ilin mi poste speciale esploris helpante min per germana, rusa kaj franca vortaroj.

(...) Mi volis fari kelkajn demandojn al li, sed li vigle plurakontas. Ofte li perdiĝas en detalojn, jen pri la stilo, pri sia propra vidpunkto koncerne la malperfektecon de Esperanto, jen pri personaj travivaĵoj.

" - Por havi bonan stilon, nepre estas necese koni minimume tri diversajn lingvojn, al si malparencajn, kial ekzemple, ni havis inter la Slavoj tiom da bonaj stilistoj ? Ĉar ili

(1) Oni scias, ke *Quo Vadis*, de Sienkiewicz estis tradukita de Lidja Zamenhof, en 1933.

deux langues. Mon style simple, je le dois beaucoup à mon professeur russe, qui ne tolérait pas deux propositions subordonnées consécutives. Il était terriblement pointilleux, mais il parvint à me faire acquérir un style facile et une façon simple de m'exprimer. Par exemple, j'évitais dans mes ouvrages, autant que possible, les formes composées : estas -inta, estis -inta et j'utilisais un simple -is. La traduction d'oeuvres littéraires de bon style, surtout polonaises, ont formé la langue Espéranto.

"- Et la composition d'oeuvres originales ?"

"- Je crois que la langue tire davantage profit des traductions que des oeuvres originales. L'écrivain original, peut toujours "s'en tirer", simplement, il n'utilisera pas d'expressions difficiles ou simplement les omettra ou en donnera d'autres, mais ..." il s'interrompit "- En quoi tout ceci peut vous intéresser ? Je ne suis plus Espérantiste. Je ne veux cependant pas vous décourager par mes paroles. Battez-vous pour votre Cause !"

Cent questions se pressent sur mes lèvres, pourquoi cet aimable monsieur, qui sans cesse nous parle du glorieux et en même temps difficile passé de la langue nouveau-née Espéranto, pourquoi lui, le père du style espéranto, lui dont nous avons appris à utiliser la langue par sa bouche, diable - tonnerre- pourquoi n'est-il plus parmi nous ?

Parce que, vraiment - et il le précisa - parce que, à son avis, l'Espéranto ne progresse pas.

Oh oh ! Ce monsieur Kabe, qui est ce vétéran au grand mérite, de la "classe" 1903, malgré son isolement total ressent de temps à autre "le souffle vert" d'à présent. Voilà qu'un petit journal, un livret atterrissent sur son bureau. Il sait, par exemple, que maintenant est mort notre cher prof. Cart, et ...et ...

"- Comme si j'étais encore au pays d'Espérantie" raconte-t-il. Ils sont restés les mêmes, comme si j'avais abandonné hier l'espéranto, aucun n'a changé, ils disent et redisent toujours la même chose ... Bien sûr il y en a bien eu quelques uns qui parlaient sensément et savaient parler ...

Il porte sa main à la bouche et au menton comme absorbé et dit : " - Les espérantistes, vraiment, ont beaucoup de défauts. Avant tout, ils ne savent pas leur langue ! (...) Je me souviens de certains propos pendant un congrès universel, chacun se plaignait en invoquant sa profession ; ainsi un prêtre, que l'espéranto est absolument nécessaire aux prêtres, un officier, aux officiers, un commerçant que les commerçants doivent apprendre l'espéranto, etc. Je pense que ce qui est le plus nécessaire, c'est que l'espéranto soit appris par les espérantistes eux-mêmes !

(...)- Mais pourquoi je vous raconte ces choses décourageantes ? Je ne suis plus espérantiste, je suis même votre adversaire ! Cependant, cher Monsieur, je ne veux pas empêcher les espérantistes de se battre pour votre cause." dit-il d'un geste poli.

(...) Nous parlons des vieux pionniers. Le Maître.

"- Oui. Si on prend la première brochure de Zamenhof et qu'on la feuillette, on constate facilement quel travail énorme et quel talent de la part de stylistes les plus divers il a fallu vraiment pour créer la langue... Zamenhof tolérait toutes les discussions sur les questions

çiu j scias minimume du lingvojn. Mian simplan stilon mi multe dankas al mia rusa instruisto, kiu ne toleris du akcesorajn frazojn sinsekve. Li estis terure pedanta, sed li sukcesis alproprigi al mi facilan stilon kaj simplan esprimmanieron. Ekzemple mi evitadis en miaj verkoj laùeble la kunmetitajn formojn estas -inta, estis -inta kaj uzis simplan -is. La tradukado de bonstilaj literaturaĵoj, precipe polaj, formis la lingvon Esperantan".

"- Kaj la originala verkado ?

"- Mi kredas, ke la lingvo profitas pli multe per tradukado ol per originala verkado. La originala verkisto, ĉiam iel povos "eliri" sin, li simple ne uzos malfacilajn esprimojn aù simple ellasos aù aliajn donos, sed..." li interrompas sin "- Kiel ĉio ĉi povus vin interesi ? Mi ne estas plu Esperantisto, tamen mi ne volas malkuraĝigi vin per miaj paroloj. Batalu por via afero !"

El mia buso volas elflugi cent demandoj, kial tiu ĉi afabla sinjoro, kiu senĉese rakontadas al ni pri la glora kaj samtempe malfacila pasinteco de la lingva suĉinfano Esperanto, kial li, la patro de la Esperanta stilo, li de kies lipoj ni lernadis uzi la lingvon, diablefulmotondre- kial li ne estas plu inter ni ???

Ĉar jes - tion precize li diris - ĉar laù lia opinio Esperanto ne progresas.

Ho ho ! Tiu ĉi sinjoro Kabe, kiu estas tia meritplena veterano el la tacmento 1903, malgraù sia absoluta izoleco eksentas de tempo al tempo "la verdan blovon" de la nuntempo. Jen iu gazeteto, libreto ekflugas sur lian skribtablon. Li scias ekzemple, ke nun estas nia kara prof. Cart kaj... kaj...

"Kvazaù mi estus denove en Esperantujo", li rakontas, "ili restis la samaj, kvazaù mi forlasus hieraù Esperanton, neniù sangiĝis, ili parolas, paroladas, paroladas ĉiam la samon, ĉiam la samon ... kompreneble estis ja kelkaj, kiuj parolis kun senco kaj sciis paroladi..."

Li mantuŝas sian buŝon kaj mentionon kvazaù enpense kaj diras "- La Esperantistoj, jes, ili havas multajn mankojn. Antaù ĉio ili ne scias sian lingvon ! (...) Mi memoras dum iu universala kongreso diversajn paroladetojn ĉiu plendis per sia profesio ; do pastro, ke Esp-o estas nepre necesa por pastroj, oficiro ke por oficiroj, komercisto ke komercistoj lernu Esperanton, ktp . Mi opinias, ke Esperanton plej necese devas lerni la Esperantistoj mem !

(...)- Sed kial mi rakontu al vi tiajn malkuraĝigajn aferojn ? Mi ja estas ne plu Esperantisto, eĉ kontraùulo via ! Tamen kara sinjoro, mi ne volas malhelpi la Esperantistojn batalu por via afero ! " li diras kun ĝentila gesto.

(...) Ni parolas pri malnovaj pioniroj. La Majstro.

"Jes. Se oni prenas la unuan broŝureton de

de langue ... D'ailleurs, à mon avis, toute la langue, pour lui n'était qu'un moyen. Pour Zamenhof - et je l'ai très bien connu - toujours n'a compté que l'idée, cet "homaranisme" à lui ; il tolérait tout le reste parce qu'il devait ... Comme styliste, il était excellent car il avait un sens de la langue extraordinairement simple.

"- Et Grabowski ?"

"- Je l'ai très bien connu. Il avait le défaut, que tout ce qui était écrit était pour lui sacré. S'il constatait, par exemple, plus tard, que quelque chose était mauvais ou erroné, il ne pouvait se décider à en changer.

"- Et vous, vous n'avez pas "survécu" jusqu'à la traduction de Pan Tadeusz (Messire Thaddée) ?"

"- Non. A ce moment-là, je n'étais plus espérantiste. J'ai cependant reçu le livre et je le possède. Grabowski avait toujours eu l'idée de traduire son Messire Thaddée, qu'il aimait. C'était un travail fou, d'autant plus que Grabowski signolait énormément et traduisait avec une grande précision, en réfléchissant sur chaque mot ...

"- Que pensez-vous, en général des poètes espérantistes ? Je regrette, par exemple, que vous ne connaissiez pas nos poètes hongrois d'aujourd'hui"

"- Les poètes ?" lança Kabe, très vivement, "les poètes - moi-même je parle de votre point de vue espérantiste - ce sont des hommes dangereux pour la langue, très dangereux ! Ils se permettent les formes les plus diverses, qui souvent, ne suivent pas les bonnes règles de grammaire. Ne peut-on pas écrire sans faire de fautes ?"

"- Je ne suis pas d'accord" dis-je "je n'ai pas trouvé dans la poésie actuelle les fautes dont vous parlez."

"- Mais cela est tout à fait compréhensible que les poètes se permettent les plus diverses "libertés".

Et après un court instant de réflexion il ajoute : " - Savez-vous, Monsieur, que si j'étais en quelque sorte votre commissaire, j'interdirais finalement ces poètes".

Je ne sais pas s'il parle sérieusement ou s'il plaisante. Je lui parle de littérature espérantiste d'aujourd'hui. La langue a progressé depuis 1910. Le livre de 1931 est écrit dans une autre langue, qui a évolué. Il me recevra volontiers de nouveau, volontiers il se dirigera vers la langue d'aujourd'hui et il lira d'un bout à l'autre quelque nouvel ouvrage avec plaisir...

"Oh Kabe, Kabe Kabe ! En apprentis, nous avons appris de vous à cuisiner dans la marmite du style (litt. à cuire dans la cornue du style ...) ! et à présent vous allez vous étonner et regarder de travers un mot en espéranto d'aujourd'hui ! Je ronchonne en descendant l'escalier. La discussion de deux heures sur des questions de langue, que je ne peux malheureusement rapporter ici résonne encore à mes oreilles !

Quant à lui - je le sens dans mon subconscient - il ne reviendra plus parmi nous. Peut-être quand la Société des Nations ne battra plus qu'en espéranto, est-ce que je sais ? (...)

E.J.F.

Zamenhof kaj trafolumas ĝin, oni konstatas facile, kiom da laborego kaj talento de plej diversaj stilistoj estis necesa por krei la lingvon envere. Zamenhof toleris ĉiujn disputojn pri lingvaj demandoj... Cetere laŭ mia opinio la tuta lingvo por li estis nur rimedo. Por Zamenhof - kaj mi tre bone lin konis - ĉiam estis grava nur la ideo, tiu lia homaranismo ĉion alian li toleris, ĉar li devis... Kiel stilisto, li estis bonega, ĉar li havis lingvon senton eksterordinare simplan".

"- Kaj Grabowski ?"

"- Mi konis lin bonege. Li havis tiun mankon, ke ĉio, kio estis skribita, estis por li sankta. Se li ekzemple, pli poste konstatis, ke ĝi estis malbona aŭ erara, li ne povis decidigi ŝanĝi ĝin..

"- Kaj vi, jam ne ĝisvivis la tradukon de Pan Tadeusz ?"

"- Ne, tiam mi ne estis plu Esperantisto. Tamen mi ricevis la libron kaj havas ĝin. Grabowski ĉiam havis jam la ideon traduki sian amatan Sinjoron Tadeon. Tio estis ja freneza laboro, des pli ke Grabowski treege fajlis kaj tre precize tradukis, ĉiun vorton pripensis...

"- Kion vi pensas ĝenerale pri la Esperantaj poetoj ? Mi bedaŭras, ekzemple, ke vi ne konas niajn nunajn hungarajn poetojn".

"- La poetoj ?" ekparolas Kabe, tre vigle, "la poetoj - mi mem parolas de via Esperanta vidpunkto - tio estas danĝeraj homoj por la lingvo tre danĝeraj !. Ili permesas al si plej diversajn formojn, kiujn ne sekvas ofte ĝustajn regulojn de la gramatiko. Ĉu oni ne povas verki senerare ?"

"- Mi ne konsentas", mi diras, "mi ne trovis en la nuna poezio tiajn erarojn, pri kiuj vi parolas.

"- Sed tio ĉi estas ja tute komprenebla, ke la poetoj povas permesi al si diversajn "liberecojn".

Kaj post mallonga paŭzo de pripensado, li aldonas : "- Ĉu vi scias, sinjoro se mi estus tia via komisaro, mi entute malpermesus tiujn poetojn".

Mi ne scias ĉu li diras tion ŝerce aŭ serioze . Mi rakontas al li pri la hodiaŭa Esperanta literaturo. La lingvo progresis de la jaro 1910. La libro de la jaro 1931 estas skribita en alia evoluinta lingvo. Volonte li akceptos min denove, volonte li orientigos en la lingvo de la nuntempo. Kaj tralegos iun originalan novan verkon kun plezuro ...

"Ho Kabe, Kabe, Kabe ! Ni lernis de vi lernantknabe kuiri en la stilretorto ! kaj nun vi miros gape, strabe pri nuna Esperanta vorto ! Mi murmuris pasante malsupren la stuparon. La duhora diskutado pri lingvaj demandoj, kiujn mi bedaŭrinde ne povas ĉi tie citi ankoraŭ zumas en miaj oreloj !

Li - tion mi sentas en mia subkonscio - ne revenos plu al ni. Eble kiam Ligo de Nacioj diskutos nur en Esperanto, ĉu mi scias ?(...)

E.J.F.

Il y a 100 ans . 1890.

Naissance de Vasilij Eroŝenko (1890-1952).

Malgré sa cécité, cet espérantiste russe voyagea en Asie, au Japon, en Thaïlande, en Inde, où il fonda une école pour aveugles, en Chine, où il enseigna la littérature russe. Partout il fit une ardente propagande en faveur de l'espéranto.

Ses recueils de poèmes (une tour pour tomber, une petite page de ma vie scolaire et Plainte d'une âme solitaire) sont estimables.

En 1923, au congrès universel de Nuremberg, il obtint le premier prix au concours pour la meilleure prononciation de l'espéranto. Il a également écrit quelques nouvelles.

Sur la photo ci-dessus, faite en 1922, on le voit parmi ses étudiants de l'Université de Pékin, assis à la droite de Lu Sin, le premier écrivain de la Chine moderne.

Il y a 75 ans. 1915.

Mort du professeur Charles Bouchard (1837-1915), membre de l'Académie de médecine et de l'Institut. Professeur de pathologie et de thérapeutique générale. Il avait appris l'existence de l'espéranto dès l'origine. Certains pensent même qu'il l'apprit avant de Beaufront et qu'il aurait été ainsi le premier espérantiste français (bien qu'il n'ait pas jugé bon de figurer sur le livre d'adresses de Zamenhof, édité en 1889).

C'est lui qui conseilla au docteur Pierre Corret de choisir l'espéranto comme sujet de sa thèse de doctorat, que ce dernier soutint brillamment en 1908 (titre : "Utilité et possibilité d'adoption d'une langue auxiliaire internationale en médecine"), ce qui constitua la première thèse de doctorat au monde ayant pour thème l'espéranto. On sait que depuis, il y en a eu bien d'autres ...

Antaŭ 100 jaroj. 1890.

Naskiĝo de Vasilij Eroŝenko (1890-1952).

Malgraŭ sia blindeco, tiu rusa Esperant-isto vojaĝis en Azio, en Japanio, en Tajlando, en Indio, kie li fondis blindulan lernejon, en Ĉinio, kie li instruis la rusan literaturon. Ĉie li arde propagandis favore al Esperanto.

Liaj poemaroj (Turo por fali, Folieto pri mia lerneja vivo, kaj Gemo de soleca animo) estas estimindaj.

En 1953, dum la universala kongreso de Nurenbergo, li gajnis la unuan premion en la konkurso de la plej bona prononco de Esperanto. Li ankaŭ skribis kelkajn novelojn.

Sur la ĉi-supra foto, farita en 1922, oni vidas lin inter siaj lernantoj de la Pekina universitato, sidanta dekstre de Lu Sin, la unua verkisto de la moderna Ĉinio.

Antaŭ 75 jaroj. 1915.

Forpaso de Profesoro Charles Bouchard (Buŝar), membro de la medicina Akademio kaj de la franca Instituto. Profesoro pri patologio kaj ĝenerala terapeŭtiko, li eksciis la ekziston de Esperanto ekde la origino. Kelkaj eĉ opinias, ke li lernis ĝin antaŭ de Beaufront (de Bofron) kaj, ke tiel li estas la unua franca esperantisto (kvankam li ne opiniis bone enesti la Zamenhofan adresaron, eldonitan en 1889).

Estas li, kiu konsilis al Doktoro Pierre Corret (Pier Kore) elekti Esperanton kiel temon por sia doktoreca tezo, kiun ĉi lasta brile defendis en 1908. (titolo : " Utileco kaj ebleco de alprenado de internacia helplingvo por la medicino", tion el kiu konsistis la unua doktoreca tezo en la mondo temanta pri Esperanto. Oni scias, ke de tiam estis multaj aliaj ...

Il y a 50 ans. 1940.

Décès de William Page (1869-1940). Président de la Fédération écossaise d'Espéranto. Auteur du Pitman's commercial espéranto.

Décès du Suisse Eduard Stettler. (1880-1940). Ancien président de l'U.E.A. (1920-1924), dont il rédigea les statuts de 1920, puis ceux de 1934.

Décès du Général Pierre Matton (1855-1940). Ancien commandant d'armes de Besançon. Propagandiste très actif dès 1902. Auteur d'un manuel d'espéranto. Fondateur du 1er groupe espérantiste de Clermont-Ferrand.

Publication de "Leteroj" (Lettres) d'Eugène Lanti.

Il y a 25 ans. 1965.

Décès de Delfi Dalmau, né à Figueras (Espagne) en 1891. Membre de l'Académie d'espéranto. Professeur de français et d'anglais à Barcelone.

Comme philologue, il devint l'une des personnalités les plus éminentes de la langue catalane renaissante. Dès avant la première guerre mondiale il était la figure de proue du mouvement espérantiste catalan.

Premier congrès universel d'espéranto en Asie. Le congrès annuel d'U.E.A. se déroule à Tokyo (Japon) en présence de 1710 participants.

Parution de "La libro de Teo", de Okakura kakuzo. Traduction de T. Nakamura de ce célèbre ouvrage paru en 1906, qui fait connaître la signification et l'influence de la philosophie et de l'art japonais dans la manière de vivre au Japon.

- Une nouvelle association espérantiste adhère à U.E.A. Il s'agit de la société espérantiste coréenne, fondée en 1963.

République démocratique allemande. Une nouvelle organisation nationale. Les espérantistes d'Allemagne de l'Est peuvent désormais adhérer au Groupe Central de travail Esperanto, au sein de la Ligue Culturelle de R.D.A.

- Le drapeau espéranto. D'après une proposition de C. Støp-Bowitz, membre du comité de direction de U.E.A., le bureau de cette dernière a décidé de recommander que tous les drapeaux espérantistes soient conformes aux proportions suivantes : longueur : largeur : côté du carré blanc = 3 : 2 : 1. Côté du carré blanc : rayon du cercle circonscrit autour de l'étoile : 10 : 3,5.

Antaŭ 50 jaroj. 1940.

Forpaso de William Page (1969-1940). Prezidanto de la Skota Esperanto-Federacio. Aŭtoro de la Pitman's commercial Esperanto.

Forpaso de la Sviso Eduard Stettler. (1880-1940). Iama prezidanto de U.E.A., kies statutojn li redaktis en 1920, kaj poste en 1934.

Forpaso de Generalo Pierre Matton (1855-1940). Iama garnizonestro de Besançon (Francio). Fervore propagandis jam de 1902. Aŭtoro de Esperanta lernolibro. Fondinto de la unua Esperanta grupo en Clermont-Ferrand.

Apero de "Leteroj" de Eugène Lanti.

Antaŭ 25 jaroj. 1965.

Forpaso de Delfi Dalmau, naskita en Figueras (Hispanio) en 1891. Membro de la Akademio de Esperanto. Profesoro pri la franca kaj la angla en Barcelono.

Kiel filologo, li fariĝis unu el la plej spertaj eminentuloj de la renaskiĝinta kataluna lingvo. Jam de antaŭ la unua mondmilito, li estis la plej elstara figuro de la Kataluna Esperanto-Movado.

Unua universala kongreso en Azio.

La jara kongreso de U.E.A. okazas en Tokio (Japanio) en la ĉeesto de 1710 partoprenantoj.

Apero de "La libro de Teo", de Okakura kakuzo. Traduko de T. Nakamura de tiu mondfama verko, aperinta en 1906, kiu konigas la signifon kaj la influon de japanaj filozofio kaj arto sur la vivmaniero en Japanio.

- Nova Esperanto-asocio aligas al U.E.A. Temas pri la Korea Esperanto-Societo, fondita en 1963.

- Germana Demokrata Respubliko.

Nova nacia organizo.

La esperantistoj de La Germana Demokrata Respubliko povas ekde nun aliĝi al Centra Laborrondo Esperanto en Kulturligo de G.D.R.

- La Esperanta flago.

Laŭ propono de komitatano C. Støp-Bowitz la estraro de U.E.A. decidis rekomendi, ke ĉiuj Esperanto-flagoj konformiĝu al la jenaj proporcioj. Longeco : larĝeco : latero de la blanka kvadrato : 3 : 2 : 1.

Latero de la blanka kvadrato : Radio de la cirklo ĉirkaŭskribebla ĉirkaŭ la stelo : 10 : 3,5.

Lu dans la presse espéranto

Nous avons lu dans *Esperanto*, revue de l'U.E.A. (numéro de janvier 1990) un texte présentant les possibilités de l'espéranto. Certes, ce texte n'apportera rien aux lecteurs qui pratiquent la langue internationale depuis longtemps. Mais nous avons pensé aux débutants. Et aussi à nos lecteurs non espérantistes (il y en a !) qui peuvent se poser ces questions.

Nous nous permettrons d'ajouter que l'auteur, Joachim Werdin (ingénieur chimiste polonais), actuellement en tournée de propagande en Asie, a été avant son départ l'hôte de ESPERANTO-95 à Osny.

" Et après le cours, que faire ? "

Que ferons-nous quand nous saurons l'espéranto ? Pourrons-nous employer l'espéranto ? Quel profit pourrons-nous tirer de l'espéranto ?

Ces questions et d'autres similaires, vous aussi les avez entendues, peut-être de vos élèves, peut-être de personnes auxquelles vous aviez donné le conseil d'apprendre la langue. Pouvons-nous donner une réponse satisfaisante ? Je présume que nous ne pouvons pas toujours satisfaire ceux qui nous interrogent, car nous-mêmes, souvent, ne savons pas comment utiliser l'espéranto dans la vie courante. Nous le considérons comme un passe-temps qui occupe une partie de nos loisirs. Il y en a cependant qui veulent approfondir ces choses. Que devons-nous montrer ? Quelles possibilités de l'espéranto ? Je vous invite à une discussion sur ce sujet et voici mes réponses :

1.- Vous pouvez certainement correspondre. Des milliers de personnes veulent écrire des lettres à d'autres au moyen d'une langue neutre. Vous trouverez des "épistoliers" dans quelques dizaines de pays si vous le voulez. Les adresses se trouvent dans plusieurs journaux espérantistes. Vous aussi pouvez passer une annonce ici même, et pas seulement, d'ailleurs, en vue de correspondre. Il existe des services particuliers qui facilitent la recherche de correspondants (1).

2.- Participez aux rencontres espérantistes nationales et internationales. Les plus connues sont les congrès de U.E.A. et de T.E.J.O. (2), conférences d'organismes spécialisés, rencontres culturelles des centres espérantistes, vacances et camps internationaux.

3.- Ecoutez les émissions radio en espéranto pour apprendre diverses choses venues de plusieurs pays. Parmi les 14 émissions fonctionnant régulièrement, vous pouvez en entendre quelques-unes, en fonction de votre récepteur radio.

(1) Ex. K.S.M. (Service Mondial de correspondance)
121 Boulevard Napoléon III 06200 Nice.

(2) (U.E.A. = Association Universelle d'Espéranto
T.E.J.O. = Organisation Mondiale de la Jeunesse
espérantiste). Les congrès de S.A.T. et des Cheminots méritent aussi d'être cités. (C.C.)

Legita en la E. Gazetaro.

Ni legis en *Esperanto*, la revuo de U.E.A. (januara numero de 1990) tekston prezentantan la eblecojn de Esperanto. Jes ja tiu teksto alportos nenion al la legantoj, kiuj praktikas la lingvon internacian de longe. Sed ni pensis pri la komencantoj. Kaj ankaŭ pri niaj legantoj neesperantistoj (jes ili estas !), kiuj eble metas al si tiujn demandojn.

Ni permesas al ni aldoni, ke la aŭtoro, Joachim Werdin, (pola kemia inĝeniero) nun rondvojaĝas propagande en Azio, antaŭ sia foriro estis gasto de ESPERANTO-95 en Osny.

"Kaj post la kurso, kion ?"

Kion ni faros kiam ni scios Esperanton ? Ĉu ni povos uzi Esperanton ? Kian profiton ni havos el Esperanto ?

Tiujn kaj similajn demandojn ankaŭ vi aŭdis, eble de viaj kursanoj, eble de personoj al kiuj vi konsilis lerni la lingvon. Ĉu ni povas doni kontentigan respondon ? Mi supozas ke ne ĉiam ni povas kontentigi la demandintojn, ĉar ni mem ofte ne scias kiel uzi Esperanton en la vivo. Ni traktas ĝin kiel hobion kiuj plenigas parton de la libera tempo. Estas tamen homoj kiuj volas eniri la aferon pli profunden ; do kion ni montru, kiujn eblecojn de Esperanto ? Mi invitas vin al diskuto pri tio, kaj jen miaj respondoj :

1.- Sendube vi povas korespondi. Miloj da homoj volas skribi leterojn al aliuloj per neŭtrala lingvo. Vi trovos korespondemulojn en kelkaj dekoj da landoj, se vi volas. La adresoj estas en pluraj Esperantaj gazetoj, ankaŭ, vi povas aperigi anoncon tie, cetere ne nur pri la korespondemo. Ekzistas apartaj servoj por faciligi trovon de korespondemulo (1).

2.- Partoprenu en esperantistaj arangoj naciaj kaj internaciaj. Miloj da ili okazas ĉiujare. La plej konataj estas la kongresoj de U.E.A. kaj T.E.J.O.(2), konferencoj de fakaj organizaĵoj, kulturaj arangoj de esperantistaj centroj, internaciaj feriadoj, kaj tendaroj.

3.- Aŭskultu radiajn dissendojn en Esperanto por ekscii diversajn aferojn el pluraj landoj. El la 14 regule funkciantaj dissendoj vi povas aŭskulti kelkajn, tio dependas de via radioricevilo.

(1) Ekz. K.S.M. (Koresponda Servo Mondskala) :
121 bis Boulevard Napoléon III 06200 Nice
(2) Tiuj de S.A.T. kaj de la Fervojistoj ankaŭ estas menciindaj. (C.C.)

4.- Abonnez-vous aux journaux et revues *espérantistes*. Vous pouvez en recevoir régulièrement quelques dizaines. Plusieurs d'entre eux ont des abonnés dans plus de 70 pays. C'est une source abondante d'informations.

5.- Rédigez pour les revues *espéranto*. Beaucoup de rédacteurs accepteront volontiers vos contributions (2).

6.- Lisez des livres en *espéranto*. Vous aurez une chance unique de lire des œuvres originales qui n'existent que dans la littérature *espéranto*. Vous pourrez aussi goûter de bonnes traductions (à partir des littératures nationales) d'œuvres célèbres. Chacun trouve quelque chose qui lui convient.

7.- Écrivez ou traduisez un livre et ainsi vous contribuerez à l'enrichissement de la littérature en *espéranto* (ou de celle de votre pays).

8.- Donnez une autre dimension à ce qui vous intéresse. Plus de 50 organisations fonctionnent, qui utilisent officiellement l'*espéranto*. Vous pouvez adhérer à quelques-unes. Vous entrez ainsi en relations avec des personnes qui s'intéressent aux mêmes choses. Vous pourrez donc avoir une activité à l'échelle internationale.

9.- Utilisez l'*espéranto* dans votre vie professionnelle. Vous pourrez entrer en relations avec des *espérantistes* qui ont la même profession que vous et pourrez développer votre collaboration à l'échelle internationale. Vous contribuerez ainsi à mettre en application la pratique professionnelle de l'*espéranto*.

10.- Étudiez ou enseignez à l'Institut international des Sciences de San Marin. L'une des langues officielles de l'Institut est l'*espéranto*.

11.- Tourisme par l'*espéranto*. Quand vous voyagez par l'intermédiaire des entreprises non-*espérantistes*, vous allez voir des lieux et des choses. Quand vous voyagez par l'intermédiaire d'une entreprise *espérantiste*, vous allez voir tout cela, mais aussi vous vous liez d'amitié avec des personnes, en rendant visite à des adhérents du Mouvement local. De plus, plusieurs entreprises *espérantistes* offrent des possibilités de tourisme relativement peu coûteuses (3). Peut-être voudrez-vous aussi utiliser le *Pasporta Servo* (Service Passeport) de T.E.J.O. (4); commencez par en faire partie. Faites du vélo avec des *espérantistes* : le Mouvement cycliste *espérantiste* international (B.E.M.I.) l'organisera pour vous.

12.- Fondez une entreprise internationale (commerciale, touristique, ou autre). Plusieurs *espérantistes* s'occupent ainsi.

13.- Vous pouvez encore enseigner l'*espéranto*. Partout sur la terre, il manque des enseignants d'*espéranto* qualifiés.

Joachim Werdin

(2) Même le rédacteur en chef de "Esperanto-95" ...

(3) Citons "Monda Turismo". Schotlandstraat, 73
B-19060 Brussel-Bruxelles. Belgique

(4) Pour adhérer : PASPORTA SERVO
Folkungagatan 126
S-116 30 Stockholm
(Suède)

4.- Abonu Esperantaj gazetojn : vi povas regule ricevadi kelkajn dekojn da ili. Pluraj el ili estas abonataj en pli ol 70 landoj. Ili estas riĉa fonto de informoj.

5.- Verku por Esperantaj gazetoj. Multaj redaktistoj volonte akceptos viajn kontribuojn (2).

6.- Legu librojn en Esperanto. Vi havos unikan ŝancon legi originalajn verkojn kiuj ekzistas nur en la Esperanta literaturo. Vi povos ankaŭ ĝui bonajn tradukaĵojn (el naciaj literaturoj) de famaj verkoj. Ĉiu trovas ion por si.

7.- Verku aŭ traduku libron kaj tiel vi kontribuos al pliriĉigo de la Esperanta (aŭ via nacia) literaturo.

8.- Evoluigu vian interesiĝon. Funkcias pli ol 50 fakaj organizoj internaciaj, kiuj uzas Esperanton oficiale ; vi povas aliĝi al iuj. Tiel vi kontaktos homojn, kiujn interesas la sama afero, do vi povos aktivi internaciskale.

9.- Uzu Esperanton en via profesia laboro. Vi povas kontakti esperantistojn, kiuj havas saman profesion kiel vi, kaj evoluigi vian kunlaboron internaciskale. Tiel vi kontribuos al profesiigo de Esperanto.

10.- Studu aŭ instru en Akademio de la Sciencoj en Sanmarino. unu el la oficialaj lingvoj de la Akademio estas Esperanto.

11.- Turismo per Esperanto. Kiam vi vojaĝas per neesperantistaj entreprenoj, vi vizitas lokojn kaj objektojn. Kiam vi vojaĝas per esperantista entrepreno, vi vizitas ĉion ĉi kaj ankaŭ amikigas kun homoj, vizitante anojn de la loka movado. Krome, pluraj Esperantaj entreprenoj ofertas relative nemultekostan turismadon (3). Eble vi volos uzi ankaŭ *Pasportan Servon* de T.E.J.O. unue membriĝu en ĝi (4). Biciklu kun esperantistoj : Biciklista Esperantista Movado Internacia aranĝos tion por vi.

12.- Fondu internacian entreprenon (komercan, turisman aŭ alian). Pluraj esperantistoj interesiĝas pri tio.

13.- Vi povas ankaŭ instrui Esperanton. Ĉie sur Tero mankas kompetentaj instruistoj de la lingvo.

Joachim Werdin

(2) Eĉ la ĉef-redaktisto de "Esperanto-95" ...

(3) Ni citu "Monda Turismo". Schotlandstraat, 73
B-19060 Brussel-Bruxelles Belgio.

(4) Por aliĝi : PASPORTA SERVO
Folkungagatan 126
S- 116 30 Stockholm
(Svedio)

Dans la revue de presse du dernier numéro, l'auteur de l'article Georgio Silfer a cité les noms de Raùmo et de Szeged. Il s'agit de résolutions votées par les congrès des jeunes espérantistes (T.E.J.O.) qui ont eu lieu dans ces deux villes. Dans notre prochain numéro, nous présenterons cette organisation, qui est, en fait, la section "Jeunes" de U.E.A.

Mais comme introduction aux déclarations ci-dessus, nous allons citer celle votée à Tyresö (Suède).

Déclaration de Tyresö.

Acceptée par les participants au 25ème congrès international des Jeunes de l'Organisation Mondiale des Jeunes Espérantistes à Tyresö (Suède) du 3 au 10 août 1969.

Au cours de plusieurs exposés et de débats sur le thème général "Les Jeunes et la Société", nous avons étudié le changement radical actuel du rôle des jeunes dans la société, qui se manifeste par leur mobilisation intellectuelle et politique.

La mobilisation découle essentiellement du sentiment que la libre évolution de l'individu est de plus en plus menacée par les institutions en place.

Les institutions en place s'appuient sur deux tendances : d'abord, des conceptions de l'homme périmées et trop normatives, ensuite, la technologie qui évolue rapidement et qui a tendance à détruire et à dépersonnaliser l'individu, à détruire l'environnement physique de l'homme et à saper le psychisme humain.

La langue est une réalité intimement liée aux phénomènes sociaux et politiques. C'est pourquoi toutes les activités concernant les problèmes de langues sont en même temps des activités sociales.

Si on applique logiquement le concept de la conservation de l'intégrité de l'individu, on en vient nécessairement à la condamnation des discriminations linguistique et culturelle, sous quelque forme que ce soit, à la condamnation de toute prétendue solution au problème des langues qui s'appuie sur une discrimination, et au constat que l'on ne porte pas assez d'attention à la destruction du fonds culturel et linguistique de nombreux peuples. Cette destruction n'est rien d'autre que l'instrument d'un impérialisme linguistique.

Dans notre propre travail, nous envisagerons l'examen et l'information portant sur l'inadéquation de la situation des langues dans le monde et sur son rapport avec la destruction de la personnalité humaine au nom du programme technologique et économique.

Il faut soutenir la mobilisation des jeunes et livrer le combat pour la dignité de l'homme.

L'activité future de J.E.F.O. comprendra le lancement d'actions qui viseront à accroître la dimension de l'individu dans l'évolution sociale et technologique. Ces actions s'appuieront sur les caractères particuliers de T.E.J.O. en tant qu'organisme travaillant pour la suppression de tout mauvais emploi des langues par oppression économique, culturelle ou politique.

Nous appelons tous les hommes et les organisations de jeunes à se solidariser et autant que possible à collaborer à cette action de T.E.J.O.

En la gazetara revuo de la lasta numero, la aŭtoro de la artikolo, Georgio Silfer citis la nomojn de Raùmo kaj Szeged. Temas pri rezolucioj voĉdonitaj de la kongresoj de la Esperantista Junulara (T.E.J.O.), kiuj okazis en tiuj du urboj. En nia venonta numero, ni prezentos tiun organizon, kiu estas fakte, la Junulara Fako de U.E.A.

Sed, kiel enkonduko je la ĉi supraj deklarioj, ni tuj citos tiun voĉdonitan en Tiresö (Svedio).

Deklaracio de Tyresö.

Akceptita de la partoprenantoj al la 25-a Internacia Junulara Kongreso de Tutmonda Esperantista Junulara Organizo en Tyresö, Svedio, la 3-an - 10-an de aŭgusto 1969.

En pluraj prelegoj kaj diskutgrupoj kun la ĝenerala temo "Junularo kaj Socio" ni pristudis la nuntempan radikalan ŝanĝon de la rolo de la junularo en la socio, kiu montriĝas en intelekta kaj politika mobilizo de la junularo.

La mobilizo okazas ĉefe pro sento ke la libera evoluo de la individuo estas pli kaj pli endanĝerigita de la establitaj ordosistemoj.

La establitajn ordosistemojn subtenas du tendencoj : unue malaktualaj tro normigaj konceptoj pri la homo, due, la rapide evoluanta teknologio, kiu emas detrui kaj anonimigi la individuecon, detrui la fizikan ĉirkaŭaĵon de la homo, kaj subfosi la homan psikon.

La lingvo estas realaĵo intime ligita al sociaj kaj politikaj fenomenoj. Tial ĉiuj ajn aktivecoj pri lingvaj problemoj estas samtempe sociaj aktivecoj.

Se oni konsekvence aplikas la koncepton pri konservo de la integreco de la individuo, oni nepre venas al malaprobo de lingva kaj kultura diskriminacioj en ĉiu formo, al malaprobo de ĉiu tiel nomata solvo de la lingva problemoj kiu baziĝas sur diskriminacio, kaj al konstato, ke oni ne sufiĉe atentis la detruadon de la kultura kaj lingva fono de multaj popoloj. Tiu detruado estas nenio alia ol instrumento de lingva impe riismo.

En nia propra laboro ni antaŭvidas esploradon kaj informadon pri la neadekvato de la monda lingvo situacio, kaj pri ĝia kunligo kun la detruo de la homa personeco en la nomo de teknologia kaj ekonomia programo.

La mobilizo de la junularo estas subtenenda kaj partoprenenda batalo por la digno de la homo.

La estonta agado de T.E.J.O. inkluzivos lanĉon de aktivecoj kiuj celos plivastigi la dimension de la individuo en la socia kaj teknologia evoluo. Tiuj aktivecoj baziĝos sur la specialaj trajtoj de T.E.J.O., kiel organizo laboranta por forigo de ĉia misuzo de lingvoj por ekonomia, kultura aŭ politika subpremado.

Ni alvokas ĉiujn homojn kaj junularajn organizojn al solidarigo kaj laŭeble kunlaboro en tiu agado de T.E.J.O.

Le Manifeste de Raùmo.

1.- Crise d'identité.

Les soussignés ont constaté une contradiction dans l'attitude des esperantistes, presque conflictuelle, entre le moi et le sur-moi idéal. Notre sur-moi nous fait prêcher aux autres hommes certains mythes - la deuxième langue pour tous / l'anglais est notre ennemi / l'ONU doit adopter l'espéranto, etc.- et porter aux nues la langue (l'espéranto - Ndlr), de façon non objective, à l'occasion d'interview ; en même temps, entre nous, nous goûtons et utilisons l'espéranto en fonction de ce qu'il est réellement, indépendamment des slogans sur l'objectif initial. C'est vraiment une crise d'identité et nous sentons le besoin de motiver notre "espérantité" (1) par quelque chose de plus cohérent.

2.- Critique des objectifs initiaux.

Nous croyons que :

a) l'officialisation de l'espéranto n'est ni vraisemblable ni essentielle pendant les années 80 -

On doit avoir d'autres objectifs :

b) Culbuter l'anglais n'est ni la tâche ni le souci des esperantistes : en définitive, l'anglais ne joue que le rôle de langue auxiliaire analogue au français en son temps (même moins important que jadis le français lui-même). Zamenhof n'a jamais proposé comme objectif au Mouvement de s'opposer au français, car pour l'espéranto, il prévoyait un autre rôle, plus méritoire.(2)

3.- Nos objectifs.

Nous visons à développer l'espéranto pour, de plus en plus, peu à peu, mettre en pratique ses valeurs positives :

a) propédeutique pour l'enseignement des langues ;

b) contacts entre les hommes ordinaires ;

c) contacts non discriminatoires ;

d) culture internationale de type nouveau.

En liaison avec cette dernière valeur, nous mettons l'accent sur le fait que la recherche d'une identité propre nous a fait concevoir l'espérantité comme l'appartenance à une minorité linguistique dispersée, que nous avons choisie nous-mêmes. L'accroissement de nos forces et l'adhésion de nouvelles personnes sont avant tout conditionnés par la prise de conscience de ces valeurs.

4.- Les congrès, voie vers la croissance.

Les congrès et rencontres internationaux sont essentiels pour l'intégration des hommes à notre communauté linguistique. Il est nécessaire, d'une part, de se réunir en congrès sous souvent entre nous et de réserver les séances des organes de direction à des réunions particulières des membres administratifs, d'après le modèle du séminaire de TEJO à Strasbourg (juin 1980) et d'autre part, il est nécessaire d'intensifier l'emploi de l'espéranto comme langue de travail dans les conférences internationales spécialisées, d'après le modèle des instituteurs-Freinet.

Nous croyons que le premier siècle de l'espéranto a prouvé l'adéquation de la langue à tout exprimer. Au milieu de années 80, au début du deuxième siècle, nous devons montrer au monde que nous sommes capables de dire quelque chose, quelque chose de qualité, tant sur le plan culturel qu'international.

(1) Pourquoi pas "espérantité", à côté de "gré cité" et de "francité" ?

(2) On comprend que ce texte lénifiant et démobilisateur ait provoqué des remous parmi les esperantistes. En fait, Esperanto, l'organe officiel de U.E.A. n'a jamais publié ce texte, considéré par cet organisme comme une affaire privée. (On peut, par ailleurs, noter que le français n'a jamais pénétré dans les chaumières, comme le fait aujourd'hui l'anglais par l'intermédiaire de la télévision ...)

La Manifesto de Raùmo.

1.- Krizo de identeco.

La subskribintoj konstatis kontraŭdiron en la sinteno de la esperantistaro, kvazaŭ konflikton inter idea superego kaj egoo : nia superego igas nin prediki al la aliaj homoj pri kelkaj mitoj - la dua lingvo por ĉiu / la angla lingvo estas nia malamiko / UNO devas adopti Esperanton, ktp. - kaj laŭdegi la lingvon eĉ neobjektive okaze de intervjuo ; samtempe inter ni, ni ĝuas kaj aplikas Esperanton laŭ tio kio ĝi estas, sendepende de la prcelaj sloganoj. Tio ja estas krizo de identeco, kaj ni sentas la neceson motivi nian esperantistecon per io pli kohera.

2.- Kritiko de prceloj.

Ni kredas ke :

a) la oficialigo de Esperanto estas nek verŝajna nek esenca dum la 80-aj jaroj.

Oni havu alternativaj celojn ;

b) la faligo de la angla lingvo estas nek tasko nek zorgo de la esperantistoj : finfine la angla rolas nur kiel helplingvo, analoga al la franca siatempe (eĉ malpli grave ol iam la franca mem) ; Zamenhof neniam proponis al la Movado kiel celon kontraŭstari la francan, ĉar por Esperanto, li antaŭvidis pli valoran alternativan rolon (1).

3.- Niaj Celoj.

Ni celas disvastigi Esperanton por pli kaj pli, iom post iom realigi ĝiajn pozitivajn valorojn :

a) propedeŭtiko por lingvo instruado ;

b) kontaktojn inter ordinaraj homoj ;

c) kontaktojn sendiskriminaciaj ;

d) novtipa internacia kulturo.

Lige kun la lasta valoro, ni emfazas ke la serĉado de propra identeco iĝis nin koncepti esperantistecon kvazaŭ la aparteno al mem elektita diaspora lingva minoritato. La kresko de niaj fortoj kaj la aliĝo de novaj homoj estas nepre kondiĉitaj de la konsciigo pri tiuj ĉi valoroj.

4.- La kongresoj kiel vojo al kresko.

Internaciaj kongresoj kaj renkontiĝoj estas esencaj por la asimiligo de homoj al nia lingva komunumo : necesas unuflanke kongresi pli ofte inter ni, kaj rezervi la kunsidadon de gvidorganoj al apartaj funkciulaj kunvenoj, laŭ la modelo de la TEJO-Seminario en Strasburgo (junio 1980), kaj aliflanke necesas fortigi la uzon de Esperanto kiel laborlingvo en fakaj konferencoj internaciaj, laŭ la modelo de la Freinet-instruistoj.

Ni kredas, ke la unua jarcento de Esperanto pruvis la taŭgecon de la lingvo por esprimi ĉion ; meze de la 80-aj jaroj, komence de la dua jarcento, ni devos elmontri al la mondo, ke ni kapablas ankaŭ diri ion - ion kulture kaj internacie valoran.

(1) Oni komprenas, ke tiu balzama kaj malmobilizanta teksto provokis malaprobojn inter la esperantistaro. Fakte, *Esperanto*, la oficiala organo de U.E.A. neniam publikigis tiun tekston, taksante ĝin privata afero.

Mélanges.

Nous consacrerons cette rubrique à Kabe, en donnant sa traduction de deux contes tirés du recueil bien connu des frères Grimm.

La longueur de la vie.

Quand Dieu, après avoir créé le monde, voulut fixer la durée de la vie de toutes les créatures, l'âne vint et demanda :

- " Seigneur, combien de temps vivrai-je ?

- " Trente ans"- répondit Dieu - "es-tu content ?"

- " Ah ! Seigneur, répondit l'âne, c'est un temps bien long. Pensez à ma vie éreintante, du matin au soir je dois porter de lourdes charges, traîner des sacs de grains au moulin pour que d'autres mangent du pain, et ne recevoir comme encouragements que des coups de fouet ou de pied. Enlevez une partie de cette longue durée !

Dieu eut pitié de lui et défalqua dix huit ans. L'âne s'en alla satisfait ; apparut le chien.

- " Combien de temps veux-tu vivre ? - lui demanda Dieu - Pour l'âne, trente ans c'est trop, mais peut-être que ce nombre te plaira."

- " Seigneur - répondit le chien - Telle est votre volonté ? Pensez combien je dois courir ; mes pieds ne pourront servir si longtemps ; et quand j'aurai perdu la voix et les dents, que ferai-je ? Je ne pourrai que courir d'un coin à l'autre en grommelant.

Dieu reconnut qu'il avait raison et reprit douze ans. Ensuite vint le singe.

- " Tu voudras sans doute vivre trente ans ? - dit le Seigneur - Tu n'as pas besoin de travailler comme l'âne et le chien et tu es toujours gai".

"- Ah ! Seigneur, - répondit-il - ce n'est qu'une apparence, mais la réalité est toute autre. Si la nourriture ne manque pas, je n'ai pas de cuiller. Je doit toujours parler gaiement, faire des grimaces pour que les hommes rient et quand ils me donnent une pomme et que je mords dedans, elle est amère ! Que de fois les plaisanteries cachent la tristesse ! Mes forces ne résisteront pas trente ans.

Dieu fut compatissant et reprit dix ans.

Miksaĵoj.

Ni dediĉos tiun rubrikon al Kabe donante lian tradukon de du fabeloj eltiritaj el famkonata kolekto fare de fratoj Grimm.

La longeco de l' vivo.

Kiam Dio, kreinte la mondon, volis difini la longecon de l' vivo de ĉiuj kreaĵoj, la azeno venis kaj demandis :

- " Sinjoro, kiel longe mi vivos ?"

- "Tridek jarojn - respondis Dio - "ĉu vi estas kontenta ?"

- "Ah, Sinjoro,- respondis la azeno - tio estas longa tempo. Pensu pri mia penplena vivo : de la mateno ĝis la nokto mi devas porti grandajn ŝarĝojn, treni sakojn da greno en la muelejon, por ke aliaj manĝu panon, kaj ricevi kiel instigon nur vipojn kaj piedbatojn ! Forprenu parton el la longa tempo !

Dio ekkompatis ĝin kaj reprenis dek ok jarojn. La azeno foriris kontenta; aperis la hundo.

- " Kiel longe vi volas vivi ? - diris Dio al ĝi - por la azeno tridek jaroj estas tro multe, sed al vi la nombro kredeble plaĉos."

- "Sinjoro - respondis la hundo - ĉu tia estas via volo ? Pensu, kiel multe mi devas kuri, miaj piedoj ne taŭgos tiel longe ; kaj kiam mi perdos la voĉon kaj la dentojn, kion mi faros ? mi povos nur kuri el unu angulo en alian kaj murmuri ?"

Dio konsentis, ke ĝi estas prava kaj reprenis dek du jarojn. Poste venis la simio.

"- Vi sendube volos vivi tridek jarojn ? - diris al ĝi Sinjoro - vi ne bezonas labori kiel la azeno kaj hundo, kaj ĉiam estas gaja."

"- Ah ! Sinjoro,- respondis ĝi - tio nur ŝajnas, sed la realo estas tute alia. Se ne mankas manĝaĵo, mi ne havas kuleron. Mi ĉiam devas gaje paroli, fari grimacojn por ke la homoj ridu, kaj kiam ili donas al mi pomon kaj mi ekmordas, ĝi estas maldolĉa. Kiel ofte la spritaĵoj kovras malĝojon ! Por tridek jaroj ne sufiĉos miaj fortoj."

Dio estis kompatema kaj reprenis dek jarojn.

Enfin l'homme apparut, gai, sain et frais, qui demanda que Dieu fixe sa durée.

- " Tu vivras trente ans - dit le Seigneur - est-ce que cela suffit ?

- " Que c'est court !- s'écria l'homme - quand ma maison sera construite et que le feu sera allumé dans mon foyer bien à moi, quand les arbres que j'aurai plantés porteront des fruits et que je commencerai à profiter de la vie, alors je devrai mourir !Seigneur, allongez ma vie."

- " Je t'accorderai les dix-huit ans de l'âne"- dit le Seigneur.

- " Ce n'est pas suffisant !"- répondit l'homme.

- " Tu auras aussi les douze ans du chien."

- " Toujours pas assez "

- " Bon, - dit Dieu - Je te donnerai aussi les dix ans du singe, mais tu n'obtiendras rien de plus."

L'homme s'en alla, mais insatisfait.

L'homme vit donc soixante-dix ans. Les premiers trente ans sont ses années d'homme, ils passent vite : il est bien portant, gai, travaille avec joie et profite de son existence. Suivent les dix-huit ans de l'âne : l'homme reçoit des charges l'une après l'autre, il doit porter du grain pour en nourrir d'autres, coups et bourrades sont sa récompense. Ensuite viennent les douze ans du chien, il s'allonge dans un coin, ronchonne et n'a plus de dents pour mordre. Quand ce temps s'est écoulé, viennent les dix dernières années du singe : l'homme, privé de raison et d'esprit est la risée des enfants.

- o - o - o - o - o - o - o - o - o - o -

Les trois Frères.

Il était une fois un homme qui avait trois fils. Outre la maison dans laquelle il habitait, il ne possédait rien. Chacun de ses fils aurait désiré en hériter, mais le père les aimait tous pareillement et il ne savait pas que faire pour ne pas être injuste ; le plus simple aurait été de vendre la maison et de partager l'argent, mais il ne voulait pas le faire car elle avait été le foyer de ses parents et de ses aïeux. Il trouva enfin un moyen et dit à ses fils : " Allez par le monde, mettez vos capacités à l'épreuve et apprenez chacun un métier. Quand vous reviendrez, recevra la maison celui qui fera le meilleur chef-d'oeuvre.

Les fils consentirent. L'aîné décida de

Fine aperis la homo, gaja, sana kaj freŝa, kaj petis, ke Dio difinu lian tempon.

- " Vi vivos tridek jarojn, - diris Sinjoro - ĉu tio sufiĉas ?"

- " Kiel mallonga tempo ! - ekkriis la homo - kiam mia domo estos konstruita kaj la fajro ekbrulos en mia propra fajrujo, kiam plantitaj de mi arboj ekhavos fruktojn kaj mi komencos ĝui la vivon, tiam mi devos morti ! Sinjoro, plilongigu mian vivon."

- " Mi aldonos al vi la dek ok jarojn de l'azeno" - diris Sinjoro.

- " Tio ne sufiĉas" - respondis la homo.

- " Vi havos ankaŭ la dek du jarojn de l'hundo."

- " Ankoraŭ ne sufiĉe."

- " Bone, - diris Dio - mi donos al vi ankaŭ la dek jarojn de la simio, sed pli multe vi ne ricevus."

La homo foriris, sed ne kontenta.

La homo do vivas sepdek jarojn. La unuaj tridek estas liaj homaj jaroj, ili rapide pasas : li estas sana, gaja, ĝoje laboras kaj ĝuas sian ekzistadon. Sekvas la dek ok jaroj de l'azeno : la homo ricevas ŝarĝojn unu post la alia, li devas porti grenon, kiuj nutras aliajn, batoj kaj puŝoj estas lia rekompenco. Poste venas la dek du jaroj de l'hundo, li kuŝas en anguloj, murmuras kaj ne havas plu dentojn por mordi. Kiam ĉi tiu tempo pasas, venas la finaj dek jaroj de l'simio : la homo, malsaĝa kaj malsprita, estas mokata de la infanoj.

- o - o - o - o - o - o - o - o - o - o -

Tri fratoj.

Estis iam homo, kiu havis tri filojn. Ekster domo, en kiu li loĝis, li posedis nenion. Ĉiu el la filoj dezirus heredi ĝin, sed la patro amis ĉiujn same kaj li ne sciis kion fari por ne esti maljusta ; plej simple estus vendi la domon kaj dividi la monon, sed li ne volis tion fari, ĉar ĝi estis hejmo de liaj patroj kaj prapatroj. Fine li trovis rimedon kaj diris al la filoj : "Iru en la mondon, provu viajn kapablojn kaj lernu ĉiu metion ; kiam vi revenos, tiu ricevus la domon, kiu faros plej bonan majstroverkon".

La filoj konsentis. La plej aĝa decidis fariĝi forĝisto, la dua barbiro, la tria sker-

devenir forgeron, le deuxième barbier, le troisième escrimeur. Ils fixèrent la date de leur retour et partirent. Par bonheur chacun trouva un bon maître et apprit à fond son métier. Le forgeron ferra les chevaux du roi et pensait : "l'affaire est faite, la maison est à toi".

Le barbier ne rasait que des personnages de haut rang et pensait de même. L'escrimeur reçut beaucoup de coups, mais il serra les dents et ne s'affligea pas, car il pensait : " Si tu crains les coups, tu n'obtiendras jamais la maison ".

Quand le temps fixé fut écoulé, ils revinrent chez leur père. Mais ils ne savaient pas comment trouver la meilleure occasion de montrer leur talent ; ils étaient assis ensemble et délibéraient. Tout à coup, ils aperçurent un lièvre qui traversait le champ. "- Il vient comme s'il était invité" dit le barbier, qui prit son bassin et son savon, qu'il fit mousser jusqu'à ce que le lièvre fut tout près. Ensuite, pendant sa course, il le savonna et rasa sa barbe. Il ne l'égratigna pas ni ne le fit souffrir.

" Ca me plaît" dit son père - si tes frères ne sont pas plus habiles, la maison est à toi".

Un moment après, passait au galop un monsieur en calèche.

" Tu vas voir, père, ce que je sais faire" - dit le forgeron, qui courut à la calèche, arracha du cheval au galop les quatre fers et lui en cloua quatre neufs. - " Bravo !- dit son père - tu n'es pas moins adroit que ton frère, je ne sais pas à qui je dois donner la maison. "

Le troisième dit : " Permettez-moi aussi de montrer mon savoir-faire." Il commençait à pleuvoir. L'escrimeur dégaina son épée et se mit à la brandir au-dessus de sa tête. Aucune goutte ne tomba sur lui. La pluie redoubla et finalement l'eau coulait comme d'un baquet. L'escrimeur, brandissait l'épée de plus en plus rapidement et restait tout sec, comme sous un toit. Son père s'émerveilla en voyant cela et dit : "- Tu as fait le meilleur chef-d'oeuvre. La maison est à toi ".

Les deux autres acceptèrent la décision sans protester. Et comme tous les trois s'aimaient bien, ils restèrent dans la maison et chacun travailla selon son métier ; comme spécialistes habiles ils avaient une grande clientèle. Ils vécurent heureux jusqu'à un âge avancé et lorsque l'un d'eux tomba malade et mourut, les deux autres en eurent un tel chagrin qu'eux aussi tombèrent malades et moururent. Tous les trois, car ils étaient si habiles et s'aimaient tant, furent mis dans la même tombe.

misto. Ili difinis la tagon de l' reveno kaj foriris. Feliĉe ĉiu trovis bonan majstron kaj plene ellernis sian metion. La forĝisto subforĝis la ĉevalojn de l' reĝo kaj pensis :

- " Farita estas la afero, la domo estas via".

La barbiro rasis nur altrangulojn kaj pensis la samon. La skermisto ricevis multe da batoj, sed li kunpremis la dentojn kaj ne ĉagreniĝis, ĉar li pensis :

- "Se vi timos batojn, vi neniam ricevos la domon".

Kiam pasis la difinita tempo, ili revenis al la patro ; sed ili ne sciis kiamaniere trovi plej bonan okazon por montri sian arton, sidis kune kaj interkonsiliĝis. Subite ili ekvidis leporon, trakurantane la kampon.

- "Jen ĝi venas kvazaŭ invitita" - diris la barbiro, prenis sian pladeton kaj saponon, ŝaŭmigis ĝin, ĝis la leporo proksimiĝis, poste dum ĝia kurado saponis ĝin kaj rasis ĝian barbon ; li ne vundetis ĝin, nek kaŭzis doloron.

- "Tio plaĉas al mi, -diris la patro - se viaj fratoj ne estos pli lertaj, la domo estas via."

Post momento galope preterveturis sinjoro en kaleŝo.

- " Nun vi vidos, patro, kion mi scias" - diris la forĝisto, kuris al la kaleŝo, deŝiris de la galopanta ĉevalo la kvar hufoferojn kaj alnajlis kvar novajn.

- "Brave , - diris la patro - vi ne estas malpli lerta ol via frato ; mi ne scias, al kiu mi devas doni la domon."

La tria diris : "Permesu ankaŭ al mi montri mian arton." Ekfluvis, la skermisto eltiris la spadon kaj eksvingis ĝin super la kapo : neniun guto falis sur lin. La pluvo pligrandiĝis kaj fine la akvo fluis kvazaŭ el kuvo : la skermisto svingis la spadon pli kaj pli rapide kaj restis tute seka kvazaŭ sub tegmento. Ekmiregis la patro vidante tion kaj diris :

- "Vi faris plej bonan majstroverkon, la domo estas via".

La du aliaj akceptis la verdikton sen protesto. Ĉar ĉiuj tri amis unu la alian, ili restis en la domo kaj ĉiu laboris en sia metio ; kiel lertaj specialistoj ili havis grandan klientaron. Ili vivis feliĉe ĝis maljuna aĝo, kaj kiam unu malsaniĝis kaj mortis, la du aliaj tiel ĉagreniĝis, ke ili ankaŭ malsaniĝis kaj mortis. Ĉiujn tri, ĉar ili estis tiel lertaj kaj tiel amis unu la alian, oni metis en unu tombon.

MOTS-CROISES TRES FACILES

- o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o -

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2			■							
3							■			
4						■				
5		■						■		
6				■						
7					■					
8									■	
9				■						■
10							■			

Horizontalement :

- 1.- Piège à rats, ratière(2 radicaux).
- 2.- Préposition indiquant l'origine.- Adresser, au présent de l'indicatif.
- 3.- Italie.- Acte (s.f.).
- 4.- Enragé.- Combustible solide pour campeurs (même abréviation qu'en français).
- 5.- Chenille.- Les deux premières lettres de "ville".
- 6.- Allez !.- En un certain endroit (Adverbe composé : 1 pronom + 1 radical).
- 7.- Loup.- Fils (masculin de : filles !).
- 8.- Déterrér.
- 9.- Là.- Agave (plante d'origine mexicaine).
- 10.- Bailler.- Huitièmement.

Verticalement.

- 1.- Billet de retour (1 préfixe + 2 radicaux).
- 2.- Haut.- Rouler, au passé de l'indicatif.
- 3.- Brusquerie, rudesse (1 radical + 1 suffixe)(s.f.).
- 4.- Potassique, relatif au potassium.- Les deux voyelles de "cordialement".
- 5.- Dire adieu.- Roue (s.f.).
- 6.- Préposition indiquant la cause.- Faire pouffer, gonfler (1 radical + 1 suffixe verbal).
- 7.- Thé (s.f.).- Emollient, se dit d'un médicament qui a pour but d'amollir, de radoucir des tissus enflamés (1 radical + 1 suffixe verbal).
- 8.- Initiales désignant l'Association Internationale des Scientifiques espérantistes.- Olive.
- 9.- Laitue.- Huit.
- 10.- Ossuaire (1 radical + 2 suffixes).

(s.f. signifie : sans la lettre "O" finale . Application de la 16ème règle de la grammaire).

- o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o -

Fausse citation

Le jour où vous voudrez faire dire des monuments d'ânerie à l'homme le plus cultivé, la recette est facile : faites-le parler d'espéranto.

André Soubiran

Miscitajo

La tago kiam vi deziros dirigi amasegon da stultajoj de la homo plej klera, la recepto estas facila : paroligu lin (aù ŝin) pri Esperanto.

André Soubiran

Krucvortenigmoj (malfacilaj)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1									
2				■					
3							■		
4									
5				■	■				
6								■	
7						■			
8		■						■	
9			■						
10					■				
11						■			
12				■					
13									

Horizontale :

- 1.- Lia nomo povas erarigi kanibalon ...
- 2.- Laŭte voĉsono (s.f.)- Rilata al substanco uzata por rigidigi tolaĵojn.
- 3.- Ludi kiel rolulo.- Sen kio, alibio estus nur alio.
- 4.- Drogo.
- 5.- Oni parolas ofte pri tiu de la milito sed neniam pri tiu de la paco.- Pusa seraĵo (s.f.).
- 6.- Li ludas timigan rolon en militista tribunalo.
- 7.- Konifero, kiu perdas siajn pinglojn dumvintre (s.f.)- Ĝi ne devas fariĝi celo.
- 8.- Malhelpas la singardajn fiŝetojn dormi.
- 9.- Prefikso.- La ligno de la H-7, 1 estas ofte uzata por tia konstruaĵo.
- 10.- Interna maro en Centra Azio (s.f.)- Ĝi perdigus la tempon al sia drasisto (s.f.).
- 11.- Japana havenurbo (s.f.)- Objekto per kiu oni konsultas la sorton (s.f.).
- 12.- Antaŭ Zamenhof.- Antikva greka monereto
- 13.- Pli pezaj ol la aero.

Vertikale :

- 1.- Kvalifikilo por gazeto, kiu rilatas agojn kaŭzantajn publikan indignon.
- 2.- Malneologisma.- Kun malĝustaĵoj.
- 3.- Kemiaĵo el kiu oni preparas la semikarbazidon (s.f.)- Helena placo (s.f.).
- 4.- Afero.- Ronĝulo vivanta sur la stepo.
- 5.- Komercaĵo.- Sankta bildo (s.f.)- La 53a elemento (s.f.).
- 6.- Simiis.- Trinkajo (s.f.)- Prefikso signifanta *du*.
- 7.- Prepozicio.- Gluon, kiu normale odoras je fiŝo.
- 8.- Ulekso.- Malnova muzikilo kun kordoj kaj arĉo.
- 9.- Dungantoj.

Sfinksido

-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-

Il vaut mieux allumer une seule et minuscule chandelle que de maudire l'obscurité.

Proverbe chinois

Pli bone estas lumigi unu solan kaj tre malgrandan kandelon ol malbeni la mallumon.

Ĉina proverbo

A Ĝi superstaras platformon, mezalte de masto.....
 B Vojo, nun senutila, kiu laŭiras kanalon.....
 C Forigus la prezerarojn.....
 Ĉ Sinua, serpenta.....
 D Kiu daŭras tutan diurnon.....
 E Vila, kiel iu amerika simio.....
 F Pro interna impulso, sendependa de la konscio.....
 G Longaj periodoj.....
 Ĝ Loko, kie oni produktas salon per nenatura vaporigo ...
 H Plugebla,, kulturebla.....
 Ĥ Tute malkonstruas, ruinigas
 I Kvalifikas afekcion sen brulumo.....
 J Profitigas la aliajn de la legado.....
 Ĵ Ili vivas de leĝoj kiel la pastroj de preĝojn.....
 K Akuŝantaj, enmondigantaj.....
 L Radias kiel flagrolumo.....
 M Krepusko.....
 N Provi ricevi respondon pri io.....
 O Unuecigado de la produktelementoj.....
 P Almenaŭ kvarkilometra.....
 R Konsiderinda.....
 S Kvalifikilo pri elektra lineo.....
 Ŝ Malhelpadas troan disvolvigon de io
 T Misfunkciado de la koro.....
 U Kiel povas tuŝi nin emocia spektaklo.....
 Ŭ Enmeti preparitan mangaĵon en skatolon.....
 V Afrika lando, kies ĉefurbo estas Lagos (alia ortografio)
 Z Rite donacotaj al Dioj.....

93	48	155	76	170	30	13	41	
117	137	122	37	10	96	244	159	
4	45	101	225	196	33	43	115	
149	174	136	1	132	157	70	18	
113	21	201	24	114	61	139	27	55
218	145	58	212	221	120	56	209	150
92	12	236	163	32	7	19	185	161
198	38	131	39	147	241	102	54	190
9	176	183	237	46	210	6	97	52
233	25	111	164	234	103	138	36	206
232	230	175	223	85	180	34	156	80
3	181	184	177	108	91	98	166	143
188	203	171	16	216	81	50	199	133
121	68	5	118	59	243	134	167	207
35	227	141	158	129	49	65	229	74
186	47	51	222	189	32	110	235	172
26	215	64	208	94	44	238	178	231
29	83	205	197	78	154	228	239	2
204	191	14	200	240	169	106	119	135
226	173	153	125	105	66	95	107	60
100	28	31	193	224	8	123	242	69
187	62	42	126	151	72	165	84	75
88	195	99	11	90	77	214	219	162
217	104	17	53	211	15	128	57	71
22	40	87	142	220	168	63	109	
127	192	144	89	194	20	182	112	
152	23	146	179	67	73	86	160	
124	130	116	202	140	148	79	213	

1 Ĉ	2 N	3 I	4 C	5 Ĵ	6 Ĝ	7 F	8 R	9 Ĝ	10 B	11 Ŝ	12 F	13 A	14 O	15 T	16 J	17 T	18 Ĉ	19 F	20 Ŭ	21 D	22 U		
23 V	24 D	25 H	26 M	27 D	28 R	29 N	30 A	31 R	32 F	33 C	34 Ĥ	35 K	36 H	37 B	38 G	39 G	40 U	41 A	42 S	43 C	44 M		
45 C	46 Ĝ	47 L	48 A	49 K	50 J	51 L	52 Ĝ	53 T	54 G	55 D	56 E	57 T	58 E	59 Ĵ	60 P	61 D	62 S	63 U	64 M	65 K	66 P	67 V	
68 Ĵ	69 R	70 Ĉ	71 T	72 S	73 V	74 K	75 S	76 A	77 Ŝ	78 N	79 Z	80 Ĥ	81 J	82 L	83 N	84 S	85 Ĥ	86 V	87 U	88 Ŝ	89 Ŭ		
90 Ŝ	91 I	92 F	93 A	94 M	95 P	96 B	97 Ĝ	98 I	99 Ŝ	100 R	101 C	102 G	103 H	104 T	105 P	106 O	107 P	108 I	109 U	110 L	111 H	112 Ŭ	
113 D	114 D	115 C	116 Z	117 B	118 Ĵ	119 O	120 E	121 Ĵ	122 B	123 R	124 Z	125 P	126 S	127 Ŭ	128 T	129 K	130 Z	131 G	132 Ĉ	133 J	134 Ĵ		
135 O	136 Ĉ	137 B	138 H	139 D	140 Z	141 K	142 U	143 I	144 Ŭ	145 E	146 V	147 G	148 Z	149 C	150 F	151 S	152 V	153 P	154 N	155 A			
156 Ĥ	157 Ĉ	158 K	159 B	160 V	161 F	162 Ŝ	163 F	164 H	165 S	166 I	167 Ĵ	168 U	169 O	170 A	171 J	172 L	173 P	174 Ĉ	175 Ĥ	176 Ĝ	177 I	178 M	179 V
180 Ĥ	181 I	182 Ŭ	183 Ĝ	184 I	185 F	186 L	187 S	188 J	189 L	190 G	191 O	192 Ŭ	193 R	194 Ŭ	195 Ŝ	196 C	197 N	198 G	199 J	200 O	201 D	202 Z	
203 J	204 O	205 N	206 Ĥ	207 Ĵ	208 M	209 E	210 Ĝ	211 T	212 E	213 Z	214 Ŝ	215 M	216 J	217 T	218 E	219 Ŝ	220 U	221 E	222 L	223 Ĥ	224 R	225 C	
226 Ĥ	227 K	228 N	229 K	230 Ĥ	231 M	232 Ĥ	233 H	234 H	235 L	236 F	237 Ĝ	238 M	239 N	240 C	241 G	242 F	243 Ĵ	244 B					

Blinkenbergajoj

Petit sottisier international

" Il existe un seul espéranto européen, l'anglais et la langue est peut-être la seule contribution majeure apportée par la Grande-Bretagne à l'Europe."

Alain Minc
La Grande Illusion , page 225

L'autre contribution est pour plus tard : elle sera de faire entrer l'Europe dans le Commonwealth... à moins que cette dernière ne préfère devenir le 51ème Etat des Etats-Unis.

Malgranda internacia malspritaĵaro.

" Ekzistas nur unu Eŭropa Esperanto, la angla kaj la lingvo estas, eble, la sola grava kontribuajo kunportita de Britio al Eŭropo."

Alain Minc
La Grande illusion (la granda iluzio) p.225

La alia kontribuajo estos por pli poste ; ĝi estos enirigi Eŭropon en la anglan Komunumon ... krom se tiu antaŭlasta preferos iĝi la 51a Stato de Usono.

- o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o -

A la suite de nos appels à collaboration nos lecteurs nous envoient de temps à autre des textes ou des poésies en nous demandant de les publier. Nous remercions ces lecteurs de leur bonne intention. Mais il s'agit le plus souvent de souvenirs personnels ou de textes dont l'intérêt pour le public non espérantophone - ou non français - nous semble assez faible.

De plus, voulant conserver à notre revue son caractère propre, qui vise à intéresser le plus large public, nous nous imposons de tout traduire. Il ne nous semble pas possible de publier des poésies dont la traduction nous imposerait un travail supplémentaire que nous ne pouvons envisager pour l'instant.

Néanmoins, comprenant le désir de ces auteurs, nous signalons qu'il existe des revues culturelles monolingues susceptibles de publier leurs oeuvres.

Citons la belle revue "FONTO".
Rédacteur pour l'Europe : Daniel Luez
1, rue Victor Faglain 02000 Laon

Il existe également la revue de la Maison Culturelle espérantiste :

KULTURAJ KAJEROJ
Secrétaire de rédaction : Jeanine Vincent
B.P. 54 49150 Baugé

Signalons aussi :
LITERATURA FOIRO
Rédaction : Via Pantano, 17
20122 Milano (Italie).

Sekve al niaj alvokoj pri kunlaboro, niaj legantoj sendas al ni de tempo al tempo tekstojn aŭ poeziaĵojn petante de ni publikigi ilin. Ni dankas tiujn legantojn pri sia bona volo. Sed temas plej ofte pri personaj memoraĵoj aŭ tekstoj kies intereso por la publiko neesperantista - aŭ nefranca - ŝajnas al ni iom malforta.

Plie, dezirante konservi al nia revuo sian proprecon, kiu celas interesi la plej ĝeneralan publikon, ni trudas al ni ĉion traduki. Ŝajnas al ni neeble publikigi poeziaĵojn kies traduko trudas al ni kroman laboron, kiun ni ne povas konsideri nun.

Tamen, komprenante la deziron de tiuj aŭtoroj, ni atentigas pri la ekzisto de kulturaj revuoj unulingvaj taŭgaj por publikigi iliajn verkojn.

Ni citu la belan revuon "FONTO".
Redaktoro por Eŭropo : Daniel Luez
1, rue Victor Faglain 02000 Laon (Francio)

Ekzistas ankaŭ la revuo de la Esperantista Kulturdomo :

KULTURAJ KAJEROJ
Redakta sekretariino : Jeanine Vincent
B.P. 54 49150 Baugé (Francio)

Ni atentigu ankaŭ pri :
LITERATURA FOIRO
Redaktejo : Via Pantano, 17
20122 Milano (Italio)

Rions ensemble ...

Quelques histoires internationales.

Histoire belge

Au cours d'une conférence anti-alcoolique, l'orateur essaie de faire entendre raison à une assistance de poivrots :

- Savez-vous que l'alcool tue, par an, au moins deux cent mille Français ?

- J'm'en fous, crie l'un des ivrognes, je suis Belge.

Histoire suisse.

Dans un train, les voyageurs s'ennuient. L'un d'eux propose de raconter des histoires drôles :

- J'en connais une bien bonne. Tenez c'est un Suisse qui ...

Alors un monsieur se lève en protestant et dit :

- Attention, vous savez, je suis Suisse, moi.

- Ce n'est pas grave, répond l'autre, je la raconterai très lentement.

Histoire bulgare.

Un commerçant de Gabrovo avait placé en évidence dans sa vitrine un placard publicitaire qu'il avait lui-même rédigé d'une écriture malhabile et dont le texte était parsemé d'entorses à la syntaxe. Des amis vinrent à passer et lui en firent la remarque.

- Je sais ce que je fais, répliqua le compère. Les clients n'ont pas besoin de savoir que je suis plus malin qu'eux.

Histoire espagnole. Jalousie.

La fiancée. - Je ferai du cinéma et je prendrai un pseudonyme.

Le fiancé, jaloux. - Alors je vous tueraï tous les deux!

Histoire anglaise.

Elle. - Et m'aimerez-vous encore quand je serai vieille et laide ?

Lui. - Vous deviendrez plus vieille, chérie, mais pas plus laide.

Histoire allemande.

- La prochaine fois que vous embraserez votre femme, ne vous placez donc pas en plein à la fenêtre, comme hier soir.

- Permettez un peu. Hier je n'ai pas mis les pieds chez moi.

Histoire italienne.

- Oui. Je devais épouser cette jeune fille, mais toute la famille s'est opposée au mariage.

- Et elle... la jeune fille ?

- Elle... elle fait partie de la famille.

Ni ridu kune ...

Kelkaj internaciaj anekdotoj.

Belga anekdoto.

Dum kontraŭ-alkohola prelego, la oratoro provas komprenigi drinkulan aŭdantaron :

- Ĉu vi scias, ke alkoholo mortigas, ĉiujare, almenaŭ ducent mil Francojn ,

- Mi fajfas pri tio, krias unu el la drinkuloj, mi estas Belgo.

Svisa anekdoto.

En trajno, la pasaĝeroj enuas. Unu el ili proponas rakonti amuzajn anekdotojn :

- Mi scipovas unu bonan. Jen, estas Sviso, kiu...

Tiam, sinjoro stariĝas protestante kaj diras :

- Atentu ! Vi scias. Mi ja estas Sviso.

- Ne gravas ! respondas la alia. Mi rakontos ĝin tre malrapide.

Bulgara anekdoto.

Komercisto el Gabrovo metis tute videbla en sian montro-fenestron reklaman afiŝeton, kiun li redaktis mem per mallerta skribado kaj kies teksto estis dissemita de sintaksaj eraroj. Amikoj ĵus preterpasis kaj rimarkigis tion al li.

- Mi scias kion mi faras, respondis la ruzulo. La klientoj ne bezonas scii, ke mi estas pli sagaca ol ili.

Hispana anekdoto. Ĵaluzo.

La fiancino : - Mi min dediĉos al kinoarto kaj prenos pseŭdonomon.

La fianco, ĵaluzo : - Tiam mi mortigos ambaŭ.

Angla anekdoto.

Ŝi.- Kaj ĉu vi plue amos min, kiam mi estos maljuna kaj malbela ?

Li.- Vi iĝos pli maljuna, karulino, sed ne pli malbela.

Germana anekdoto.

- La venontan fojon, kiam vi kisos vian edzinon, ja ne metu vin plene ĉe la fenestro, kiel hieraŭ vespere.

- Permesu iomete. Hieraŭ mi tute ne estis hejme.

Itala anekdoto.

- Jes. Mi estis edziĝonta je tiu junulino, sed la tuta familio kontraŭis al la edziĝo.

- Kaj ŝi ... la junulino ?

- Ŝi ... ŝi estas parto de la familio.

Le jeu des 12 fautes.

Dans le texte suivant, se sont glissées 12 erreurs grammaticales. A vous, par une lecture attentive, de les retrouver.

La 12-erara ludo.

En la jena teksto, enŝoviĝis 12 gramatikaj eraroj. Per atenta legado, vi retrovu ilin.

- o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o -

Aùdiĝis kriego, kaj poste de ie en la popolamaso ŝtono estis ĵetata. "Arestu tiun viron!", kriegis voĉo, kaj la atento de Ĝimi estis altirata al la posedanto de tiu voĉo - juna viro alveninta en la unua aŭto, kiu nun staris sur la sidloko de la aŭto, de kiu loko li povis superrigardi la amason -. "Arestu tiun viron!" li ree kriegis, montrante de la fingro, kaj tri de la gardistoj ensaltis en la amaso al la punto indikita. La ŝtonĵetinto ekkuris sed li ne povis kuri rapide en la amason kaj post momento, ŝajne, la gardistoj tenis lin je la kolumo. Li provis fortiri sin kaj ili batis lin sur la kapo kaj okupiĝis fortene la restaĵon de la amaso. "Konduku lin ene!" kriadis la viro en la aŭto. Kaj unu de la gardistoj tordis lian manon en la kolo de la mizera ŝtonĵetinto ĝis lia vizaĝo purpuriĝis kaj ili duone trenis duone kurigis lin en la konstruo.

Upton Sinclair
Jimmie Higgins

traduit de l'américain par Karl Fröding

Traduction de ce texte :

Un grand cri se fit entendre et puis, de quelque part dans la foule, une pierre fut jetée. "Arrêtez cet homme!" hurla une voix et l'attention de Ĝimi fut attirée par le possesseur de cette voix - un jeune homme arrivé dans la première auto, qui maintenant se tenait debout sur le siège de l'auto, d'où il pouvait surveiller la foule -. "Arrêtez cet homme!" hurla-t-il à nouveau en pointant le doigt et trois des gardiens foncèrent dans la foule vers le point indiqué. Le jeteur de pierre se mit à courir mais il ne pouvait pas avancer rapidement dans la foule et, au bout d'un moment, apparemment, les gardiens le prenaient au collet. Il essaya de s'enfuir et ils le frappèrent sur la tête, tout en s'employant à contenir le reste de la foule. "Amenez-le à l'intérieur!" criaient l'homme dans l'auto. Alors l'un des gardiens imprima de sa main une torsion au col du malheureux jeteur de pierre jusqu'à ce que son visage devint pourpre et, moitié le traînant, moitié le faisant courir, l'entraînèrent dans le bâtiment.

- o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o -

Scenoj el Kongreso pri Esperanto, la lingvo de la paco - 1-

Scènes du Congrès d'espéranto, la langue de la paix -1-

- * - * - * - * - * -

Kiel vi ricevis tiun ŝvelaĵon ?

Mi kritikis la prezidanton de la Akademio.

Comment avez-vous eu cette bosse ?

J'ai critiqué le président de l'Académie.

*Laù Esperanto Aktuell, revuo de G.E.A.
(Germana Esperanto-Asocio).*

*D'après Esperanto Aktuell, revue de G.E.A.
(Association espérantiste de R.F.A.)*

A l'origine (1908), Commission supérieure fonctionnant dans le cadre du Comité Linguistique (L.K.) créé par Zamenhof en 1905, l'Académie dans sa forme actuelle est due à son président J.C. Isbrucker qui, en mars 1946 fonda le Comité Linguistique et la Commission en une seule institution indépendante "dont la tâche est de conserver et de protéger les principes fondamentaux de la langue Esperanto et contrôler (1) son évolution (art. 1).

Une nouvelle adaptation de ses statuts fut votée en juillet 1964, à l'initiative de son président, Gaston Waringhien.

Comme membres de l'Académie, sont éligibles les espérantistes dont les capacités et l'activité dans le domaine de la langue internationale garantissent leur participation compétente dans les travaux de l'Académie, c'est-à-dire, en particulier :

- les espérantologues reconnus sans discussion,
- les pédagogues éminents ou lexicologues, qui par leurs travaux ont favorisé gravement l'enseignement de l'Espéranto.

- les auteurs, dont les oeuvres en Espéranto, originales ou traduites ont contribué effectivement dans les domaines littéraire, technique ou scientifique à l'enrichissement culturel de notre langue,

La qualité d'Académicien n'est pas un titre honorifique, mais il implique une participation fidèle et consciencieuse aux travaux de l'Académie.

(1) contrôler a ici le sens que ce mot a en français : examiner en détail quelque chose pour savoir si les règles ne sont pas transgressées. Il n'a nullement le sens du mot anglais to control : diriger, avoir sous son autorité (PIV).

D-ro André Albault
 Presidanto de la Akademio
 (foto : revuo Esperanto)

Origine (1908), supera Komisiono funkcianta kadre de la Lingva Komitato (L.K.) kreita de Zamenhof en 1905, la Akademio, en sia nuna formo estas ŝuldita al sia prezidanto J.C. Isbrucker, kiu marte 1946 kunfandis la Lingvan Komitaton kaj la Komisionon en ununuran sendependan institucion "kies tasko estas konservi kaj protekti la fundamentajn principojn de la lingvo Esperanto kaj kontroli ĝian evoluon. (1).

Nova adapto de ĝiaj statutoj estis balote akceptita julie 1964 iniciate de ĝia prezidanto Gaston Waringhien.

Kiel membroj de la Akademio estas elekteblaj la Esperantistoj, kies kapabloj kaj agado sur la tereno de la Lingvo Internacia garantias ilian kompetentan partoprenon en la laboroj de la Akademio, t.e. ĉefe :

- la sendiskute rekonitaj esperantologoj,
- la eminentaj pedagogoj aŭ leksikologoj, kiuj per siaj laboroj grave helpis al la instruado de Esperanto,

- la aŭtoroj, kies Esperantaj verkoj, originalaj aŭ tradukitaj, efektive kontribuis, sur la beletro, teknika aŭ scienca kampo, al la kultura riĉigo de nia lingvo.

La membreco de la Akademio ne estas honora titolo, sed ĝi postulas fidelan kaj konsciencan partoprenon en la laboroj de la Akademio.

(1) Kontroli, ĉi tie (kaj ĝenerale en Esperanto) havas la saman sencon kiel en la franca : administracie esplori ion, por scii, ĉu ĝi estis laŭregule farita . Kontroli neniam havas la anglan sencon : regi, direkti (PIV).

Scenoj el Kongreso pri Esperanto, la lingvo de la paco - 2-

Scènes du Congrès d'Espéranto, la langue de la paix - 2-

- * _ * _ * _ * _ * _

Hu, de kio vi havas vunditan okulon ?
 Mi laŭdis la prezidanton de la Akademio.

Oh, qu'est-ce qui vous a blessé à l'oeil ?
 J'ai fait l'éloge du président de l'Académie.

Le nombre d'Académiciens est, en principe, de 45.

Au sein de l'Académie sont organisées des Sections, dirigées par un Directeur. Leur nombre n'est pas limité.

Le bureau de l'Académie comprend :

- le Président,
- un ou deux Vice-présidents,
- le Secrétaire général - Trésorier,

Les membres sont élus par cooptation. Les candidats doivent être proposés par au moins 5 académiciens, représentant au moins 3 langues nationales différentes.

Les Académiciens conservent leur fonction pendant 9 ans. Ils sont rééligibles.

Les membres du bureau et les Directeurs des Sections sont élus par l'Académie pour 3 ans. Ces élections ont lieu tous les trois ans, après l'élection du tiers des académiciens.

L'Académie étudie toutes questions linguistiques qui concernent l'espéranto. Elle rédige un dictionnaire d'espéranto avec les définitions dans cette langue. Elle rédige des dictionnaires techniques ou contrôle et approuve ceux qui sont écrits par d'autres auteurs. Elle révisé les oeuvres publiées et en fait la critique du point de vue linguistique. Elle peut attribuer des prix aux auteurs des meilleurs oeuvres parues.

L'Académie défend l'espéranto contre les systèmes concurrents de langue internationale.

L'Académie tire ses ressources financières des subventions (constantes) de l'Association Universelle d'Espéranto et d'autres organisations espérantistes (S.A.T. en particulier) qui désirent soutenir ses travaux, et dans les dons des espérantistes (1).

Pour faire connaître ses travaux et ses décisions, l'Académie publie des "Informations officielles de l'Académie d'Espéranto" sous forme de circulaires envoyées aux académiciens et aux journaux espérantistes qui ont déclaré vouloir les reproduire.

(1) Depuis 1988, existe l'association "Les Amis de l'Académie de l'Espéranto" qui édite une "Lettre de l'Académie" et dont le rédacteur en chef est M. Jean Thierry, Académicien et auteur de la méthode Assimil d'Espéranto, bien connue.

"Les Amis de l'Académie de l'Espéranto"
5, rue Léon Coignet 75017 Paris

La nombro de Akademianoj estas, principe, 45.

Sine de la Akademio estas organizataj Sekcioj, gvidataj de Direktoro. Ilia nombro ne estas limigita.

La estraro de la Akademio konsistas el :

- la Prezidanto,
- unu aŭ du Vicprezidantoj,
- la Ĝenerala Sekretario-Kasisto.

La membroj estas alektitaj. La kandidatoj devas esti proponitaj de almenaŭ 5 Akademianoj, kiuj reprezentu almenaŭ 3 malsamajn naciajn lingvojn.

La Akademianoj konservas sian postenon dum 9 jaroj. Ili estas reelekteblaj.

La membroj de la estraro kaj la Direktoroj de la Sekcioj estas elektataj de la Akademio por 3 jaroj. Tiuj elektoj okazas ĉiun trian jaron, post la elekto de la triono de la Akademio.

La Akademio esploras ĉiajn lingvajn demandojn, kiuj koncernas Esperanton. Ĝi verkas vortaron de Esperanto kun difinoj en Esperanto. Ĝi verkas teknikajn terminarojn, aŭ kontrolas kaj aprobas tiajn terminarojn, verkitajn de aliaj aŭtoroj. Ĝi revizias aperintajn verkojn kaj kritikas ilin el lingva vidpunkto. Ĝi povas doni premiojn al la aŭtoroj de la plej bonaj aperintaj verkoj.

La Akademio defendas Esperanton kontraŭ konkurencaj sistemoj de lingvo internacia.

La Akademio trovas siajn financajn fontojn en subvencioj (konstantaj) de la Universala Esperanto-Asocio kaj de aliaj esperantistaj organizoj (speciale de S.A.T.) kiuj volas subteni laboron, kaj en donacoj de esperantistoj(1).

Por diskonigi siajn laborojn kaj decidojn, la Akademio publikigas "Oficialaj Informoj de la Akademio de Esperanto" n en formo de cirkuleroj, sendataj al la Akademianoj kaj al la esperantistaj gazetoj, kiuj deklaris, ke ili konsentas represi ilin.

(1) Ekde 1988 ekzistas la asocio "La Amikoj de la Akademio de Esperanto", kiu eldonas "Letero de la Akademio" n kaj kies ĉef-redaktoro estas S-ro Jean Thierry (Jan Tieri), Akademiano kaj aŭtoro de la Assimila metodo de Esperanto, bone konata.

"La Amikoj de la Akademio de Esperanto"
5, rue Léon Coignet F.75017 Paris

Scenoj el Kongreso pri Esperanto, la lingvo de la paco - 3-

Scènes du Congrès d'Espéranto, la langue de paix - 3-

- * - * - * - * - * - *

Dio mia, kio kondukis al tiom da lezoj ?
Mi estas la prezidanto de la Akademio !

Mon Dieu ! Qu'est-ce qui a provoqué tant de meurtrissures ?
Je suis le président de l'Académie.

Komunik'lokoj Esperanto

(suite)

(daŭrigo)

Nous avons envoyé, à plusieurs clubs E-o d'Europe, une demande de collaboration à notre projet.

Nous avons commencé à recevoir des réponses, parfois enthousiastes, de France, de R.F.A., de Bulgarie, d'Italie etc. Nous recevrons certainement d'autres réponses car les fédérations ou même des groupes vont diffuser l'information dans leurs bulletins respectifs ou au cours de leurs assemblées générales.

Presque tous ceux qui ont répondu favorablement vont collaborer avec nous, les autres s'estiment trop âgés ou trop occupés.

Pourtant certaines réponses sont sceptiques (même parmi les sympathisants), aussi allons-nous apporter quelques précisions :

1- Il ne s'agit pas de faire un simple recensement des lieux et des personnes utilisant l'espéranto. Cela a été entrepris de nombreuses fois et nous disposons ainsi de répertoires de toutes sortes. Un répertoire de plus n'aurait aucun intérêt.

Par contre, nous voulons :

- Principalement, établir, pour chaque ville ou village, la liste de tous les lieux ouverts au public et susceptibles de recevoir des étrangers de passage, où quelqu'un parle espéranto (même imparfaitement), ou bien procurent des informations par écrit en espéranto (menus, informations touristiques, dépliants publicitaires, etc)

Nous savons cependant (et certaines lettres nous le font remarquer) que l'espéranto est peu répandu dans ces lieux et parmi ces professions. C'est justement ce que nous voulons changer ! Le rôle de nos correspondants locaux (L.K.) consistera à recenser ce qui existe déjà, mais surtout à convaincre d'autres professionnels d'utiliser l'espéranto (oralement ou par écrit). Ils pourront ensuite enseigner l'espéranto ou traduire des textes, chacun agissant selon ses goûts et ses possibilités.

Il s'agit non de présenter l'espéranto tel qu'il est, mais tel qu'il pourrait être.

Ce recueil est destiné à grossir au long des années.

Ni sendis al pluraj E-Kluboĵoj el Eŭropo peton pri kunlaboro al nia projekto.

Ni ekricevis respondojn, kelkfoje entuziasmajn, el Francio, Bulgario, Italio, ktp. Ni certe ricevos kromajn, ĉar la federacioj aŭ eĉ la grupoj disvastigos la informon per siaj respektivaj informiloj aŭ dum siaj ĝeneralaj kunvenoĵoj.

Preskaŭ ĉiuj, kiuj respondis favore kunlaboros kun ni, la aliaj taksas sin tro aĝaj aŭ tro okupitaj.

Tamen kelkaj respondoj estas skeptikaj (eĉ inter la simpatiantoj), tial ni tuj alportos kelkajn precizigojn :

1.- Ne temas pri simpla surtabeligo de la lokoj kaj personoj uzantaj Esperanton. Tio estis multfoje ekfarita kaj tiel ni havas je nia dispono ĉiuspecajn registrojn. Plia registro estus seninteresa.

Male, ni volas :

- Ĉefe, starigi, koncerne ĉiun urbon aŭ urbeton, la liston de ĉiuj lokoj alireblaj por ĉiuj, kaj povantaj akcepti trapasantajn alilandanojn kie iu parolas Esperanton (eĉ neperfekte), aŭ provizas per informoj Esperante redaktitaj (menuoj, turismaj informoj, reklamaj prospektoj, ktp.).

Ni scias tamen (kaj kelkaj leteroj atentigas nin pri tio), ke Esperanto estas malmulte disvastigita en tiuj lokoj kaj en tiuj profesioj. Estas ĝuste tio, kion ni volas ŝanĝi ! La rolo de niaj lokaj korespondantoj (L.K.) konsistos tabeligi tion, kio jam ekzistas, sed precipe konvinki aliajn profesiulojn utiligi Esperanton (buŝe aŭ skribe). Ili povos poste, instrui Esperanton aŭ traduki tekstojn, ĉiu agante laŭ siaj propraj gustoj kaj siaj eblecoj.

Temas ne pri la prezentado de Esperanto tia, kia ĝi estas, sed tia, kia ĝi povus esti.

Tiu adresaro estas destinita dikigi laŭlonge de la jaroj.

- D'autre part, faire figurer dans ce recueil les adresses des groupes espéranto qui le désireront. Ceci afin que les personnes découvrant ce livre en librairie et souhaitant apprendre l'espéranto ou s'informer à son sujet, puissent le faire. De même, les restaurateurs et commerçants désirant faire traduire leurs menus ou leurs publicités sauront ainsi qu'un groupe Espéranto de leur ville ou de son voisinage est disposé à le faire.

C'est donc à promouvoir les clubs espéranto que s'attachera ce guide.

L'idée de base est de réduire à néant l'argument qui nous est si souvent opposé, à savoir que l'espéranto ne sert à rien, ou presque.

Nous laisserons donc de côté son intérêt culturel. D'autres se chargeront de le faire valoir. De même l'idée interne ne nous semble pas être une motivation suffisante, du fait qu'elle n'a de prise que sur une faible minorité sentimentalement acquise au départ. Et peu représentée dans les milieux auxquels nous nous adressons ...

Nous porterons donc notre action sur un point précis : la facilitation des déplacements des personnes dans l'Europe de demain (de tout à l'heure, devrions-nous dire) (et notamment dans la C.E.E. de 1993).

Ces personnes appartiennent à toutes les catégories sociales et professionnelles. Le but de leur déplacement peut être très divers : du tourisme simple au voyage d'affaires (en passant par les contacts entre professionnels de la même branche).

Pour qu'un déplacement à l'étranger ne soit plus une aventure pour beaucoup, et pour améliorer les contacts, il convient de munir le voyageur d'un guide où figurent avec le plus d'exactitude possible, les lieux où il pourra trouver une aide matérielle, avec plans de villes et cartes renseignés (une sorte de guide rouge Michelin) et bien entendu avec les adresses des hôtels, restaurants, commerces, lieux publics etc. où l'espéranto est pratiqué peu ou prou.

Notre but n'est pas, (nous le répétons, mais il faut que cela soit bien clair), de créer des services (organisations de voyages ou de rencontres, service de traduction, fonctions d'interprète, hébergement, visites commentées de villes, etc.) Mais nous espérons que les groupes auront à coeur de le réaliser eux-mêmes et de le faire savoir le plus largement possible par l'intermédiaire du guide.

C. Cavalié R. Picou

- Aliflanke, envicigi en tiu adresaro, la adresojn de la Esperantaj grupoj, kiuj deziros tion. Tio, por ke la personoj kiuj malkovros tiun libron en librovendejo kaj dezirantaj lerni Esperanton povu tion fari. Same, la restoraciistoj kaj komercantoj dezirantaj tradukigi siajn menuojn aŭ siajn reklamaĵojn tiel scios, ke E-grupo en ilia urbo aŭ ties ĉirkaŭaĵo estas preta tion fari.

Do pli sukcesigi la E-klubojn, estos la klopodoj de tiu gvidlibro.

La fundamenta ideo estas neniigi la argumenton tiel ofte kontraŭ ni starigitan, nome, ke Esperanto neniel utilas aŭ preskaŭ.

Ni flankklasos ĝian kulturalan intereson. Aliaj prenos sur sin valorigi ĝin. Same, la interna ideo ŝajnas al ni ne sufiĉa motivado, pro la fakto, ke ĝi tuŝas nur malgrandan malplimulton, senteme favora ĉe la komenco. Kaj malmulte reprezentita en la medioj al kiuj ni turnas nin...

Do ni agos sur precizan punkton: la faciligon de la veturado de personoj tra la morgaŭa Eŭropo (de la baldaŭa, ni dirus) (kaj nome tra la 1993a E.K.)

Tiuj personoj apartenas al ĉiuj sociaj kaj profesiaj kategorioj. La celo de ilia veturado povas esti tre diversa: de la simpla turismo ĝis la afervojaĝo (transpasante la kontaktojn inter profesiuloj el la sama fako).

Por ke veturado alilanden ne plu estu aventuro por multaj, kaj por plibonigi la kontaktojn, konvenas provizi la vojaĝanton per gvidlibro kie kuŝas kiel eble plej precize, la lokoj kie li (aŭ ŝi) povos trovi materialan helpon, kun urboplanoj kaj mapoj priinformitaj (speco de ruĝa Michelin gvidlibro) kaj, kompreneble, kun la adresoj de hoteloj, restoracioj, komercejoj, lokoj por la publiko, ktp. kie Esperanto estas uzata, multe aŭ malmulte.

Nia celo ne estas, (ni tion ripetas, sed necesas ke tio estu tre klara), krei servojn (organizojn de vojaĝoj aŭ de renkontigoj, tradukservon, interpretadon, gastigadon, ĉiĉeronadon, ktp). Sed ni esperas, ke la grupoj mem volontege realigos tion kaj sciigos tion kiel eble plej vaste pere de la gvidlibro.

C. Cavalié R. Picou

PROPOS NON

CONFORMISTES.

*Combien je regrette,
Monsieur, d'avoir à vous gâter les
illusions où vous vous complaisez.
Georges Courteline*

Danger dû aux langues dans le trafic aérien.

Le bulletin du club de Londres attire notre attention sur un article paru dans le "Sunday Times". D'après lui, les passagers aériens affrontent un risque dû au bas niveau de l'anglais radiophonique dans l'aviation internationale. "Quelques pilotes et aiguilleurs du ciel ne sont pas suffisamment entraînés et beaucoup ne peuvent pas communiquer en situation critique" C'est ce qu'affirme (un groupe) britannique-français-australien de spécialistes sous les auspices de l'Université de Cambridge. D'après son rapport :

- Il existe une grande diversité dans les possibilités langagières d'aiguilleurs du ciel et de pilotes dont la langue maternelle n'est pas l'anglais.

- Les conversations s'écartent souvent des phrases types établies par l'OACI, l'Organisation de l'Aviation Civile Internationale ; il s'ensuit l'emploi d'idiotismes et " d'un langage familier inexact ". C'est un élément dans beaucoup d'accidents.

- Du fait qu'ils ne connaissent en anglais que les phrases de routine, les aiguilleurs du ciel et les aviateurs se tournent en situation critique vers leur propre langue.

Dans les pays de langue espagnole, les aviateurs locaux utilisent l'espagnol. Malheureusement, dans cette langue il est facile de confondre les expressions "attendez" (espere) et décollez" (despegue).

Aux Etats-Unis, selon la plainte de pilotes étrangers, les aiguilleurs du ciel parlent tellement états-unien, qu'il est souvent nécessaire de demander la répétition du message.

D'après le rapport de l'enquête sur l'écrasement du DC9 yougoslave contre une montagne, en 1981, qui provoqua la mort de 180 personnes, beaucoup de malentendus furent dus à l'emploi d'abréviations et d'un langage incorrect.

Heroldo de Esperanto, 25 mai 1988.

-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-

LA PENSÉE DU

TRIMESTRE.

Les plus petits animaux ont les plus grosses vermines et les plus petits esprits ont les plus gros préjugés.

Victor Hugo

NEKONFORMISMAJ

ELDIROJ.

*Kiom mi bedaŭras,
Sinjoro, esti devigata difekti la
iluziojn en kiuj vi plezurigas*

Georges Courteline

Lingvaj riskoj en flugtrafiko.

La bulteno de la Londona Klubo atentigis pri artikolo aperinta pasintjare en "Sunday Times". Laŭ ĝi la flugpasageroj frontas riskon pro la malbona nivelo de la perradia angla lingvo en internacia aviado. "Iuj pilotoj kaj fluggvidistoj estas nesufiĉe trejnataj, kaj multaj ne povas komuniki en krizo" - tiel asertas brita-franca-aŭstralia da fakuloj sub aŭspicio de la Universitato de Kembrigo. Laŭ ties raporto :

- Troviĝas tre granda diverseco en la lingvo-kapablo de fluggvidistoj kaj pilotoj, kies gepatra lingvo ne estas la angla.

- Konversacioj ofte vagas ekster la limojn de la fiksitaj frazoj establitaj de ICAO, la Internacia Organizajo por Civila Aviado ; rezulte uziĝas idiotismoj kaj "neekzakta, ĉiutaga angla lingvaĵo". Tio estas faktoro en multaj akcidentoj.

- Ĉar en la angla ili konas nur la rutinajn frazojn, la fluggvidistoj kaj aviadistoj turnas sin en krizo al la propra lingvo.

En hispanlingvaj landoj la lokaj aviadiloj uzas la hispanan. En tiu lingvo, bedaŭrinde, facile konfuziĝas la esprimoj por "atendu" (espere) kaj ekflugu " (despegue).

En Usono, laŭ la plendo de alilandaj pilotoj, la fluggvidistoj parolas tiel usone, ke ofte necesas peti ripeton de la mesago.

Laŭ la raporto de la enketo pri la frakasigo de jugoslava DC9 kontraŭ monton en 1981, pro kiu pereis 180 personoj, "multaj miskomprenoj ŝuldiĝis al la uzo de mallongigoj kaj nekorekta lingvaĵo.

Heroldo de Esperanto 25a de majo 1988

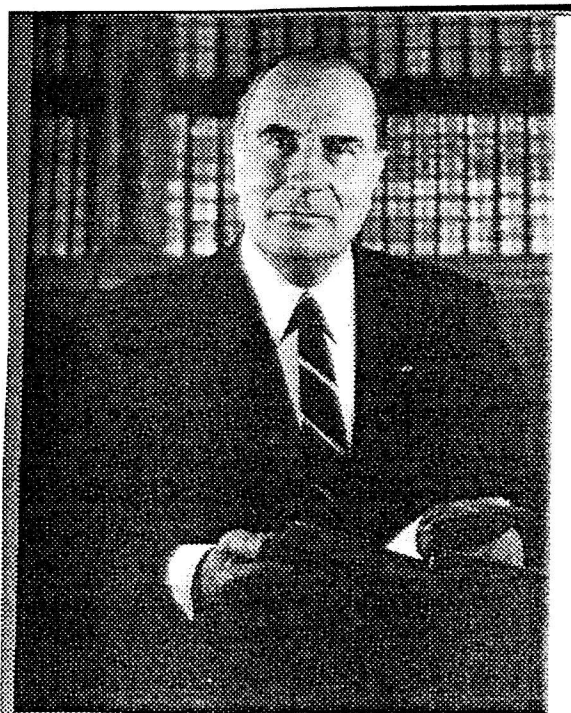
-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-

LA TRIMONATA

OPINIO.

La plej malgrandaj bestoj havas la plej grandaj fiinsektojn kaj la plej malgrandaj spiritoj havas la plej grandajn antaŭjuĝojn.

Viktor Hugo

Quelques hommes politiques espérantistes. (De gauche à droite et de haut en bas) :

- 1.- Ingemund Bengtsson . Ancien président du Parlement suédois. Ancien ministre.
- 2.- Maréchal Tito (1892-1980) Ancien chef d'Etat yougoslave.
- 3.- Nitobe Inazo (1862-1933) Ancien Secrétaire adjoint de la Société des Nations.
- 4.- Frans Jonas (1899-1974) Ancien Président de la République d'Autriche.
- 5.- Hurho Kekkonen (1900-1982) Ancien Président de la République de Finlande.
- 6.- Roman Malinowski. Président ~~en exercice~~ du Parlement polonais (en 87)
- 7.- Ralph Harry. Ancien ambassadeur d'Australie à Bonn et à l'ONU.
- 8.- M. François Mitterrand. (Comme le Dr Nitobe , ne parle pas espéranto, mais a pris l'engagement de l'introduire dans l'enseignement).

Nouvelles diverses

Espéranto sur Minitel

Depuis le 20 décembre 1989, on peut obtenir des informations sur l'espéranto en composant le numéro 36.15, puis le nom de code ESPERANTO. Par exemple :

Qu'est ce que l'espéranto ?

Où peut-on l'apprendre ?

Stages de langue.

Correspondance internationale.

Tourisme international - Rencontres.

etc.

Ce service est assuré par l'Union Française pour l'Espéranto :

4 bis rue de la Cerisaie 75004 Paris.

Tél (1) 42 78 68 86

où chaque fédération (ou groupe) peut s'adresser pour y faire figurer ses propres informations concernant la langue internationale.

Cuba.

Emission de timbres et de pièces de monnaie avec textes en espéranto.

Le ministère des Communications de Cuba émettra dès le mois de mars, un timbre-poste avec texte en espéranto, en hommage au 75ème Congrès Universel à la Havane (14 - 21 juillet 1990). Sa valeur sera de 0,30 peso, en quatre couleurs (31 x 72 mm).

On peut l'obtenir à l'adresse suivante :

Empresa Apartado 1000 Habana 1.

En mars également paraîtront en 6 000 exemplaires deux pièces de monnaie, l'une en argent (33 mm, 16 g) d'une valeur de 5 pesos, l'autre en cupronickel (30 mm) d'une valeur de 1 peso. Prix 30 \$ la première, 3 \$ la deuxième. Les paiements sont à adresser à :

Empresa Cubana de Acunaciones, Banco Financiero Internacional de la Habana, conto 402-01-909.

(D'après Heroldo de Esperanto).

Empresa Cubana de Acunaciones, Banco Financiero Internacional de la Habana, conto 402-01-909.

(Laù Heroldo de Esperanto).

Diversaj novaĵoj

Esperanto per Minitelo.

(Telefonekrano ligita al datenbankoj).

Ekde la 20a de decembro 1989, oni povas ricevi informojn pri Esperanto diskante la numeron 36.15 kaj poste la kodnomon ESPERANTO. Ekzemple :

Kio estas Esperanto ?

Kie oni povas lerni ĝin ?

Lingvaj staĝoj.

Tutmonda Korespondado.

Internacia Turismo - Renkontiĝoj .

Ktp.

Tiu servo estas starigita de Franca Unuiĝo por Esperanto :

4 bis rue de la Cerisaie 75004 Paris

Tél : (1) 42 78 68 86

al kiu ĉiu federacio (aù grupo) povas turni sin por enmeti tien sian propran informon koncerne la internacian liongvon.

Kubo.

Emisio de poŝtmarkoj kaj de moneroj kun Esperanto-tekstoj.

La Ministerio pri Komunikado de Kubo eldonos jam en marto Esperanto-postmarkon omage al la 75-a UK de Esperanto en Havano (14 - 21 VII.90). Ĝia valoro estos je 0,30 peso, kvarkolora (31x72 mm).

Oni povas ricevi ĝin el la jena adreso :

Empresa Apartado 1000 Habana 1

Same en marto aperos en 6 000 ekzempleroj, du moneroj, unu argenta (33 mm, 16 gr) de 5-pesa valoro. Alia, nikelkupra (30 mm) estas de 1-pesa valoro. Prezoj : la unua 30 us.dol., la dua 3 us.dol.

La pagoj estas adresotaj al :

A ne pas manquer !!!

Nous apprenons que le jeudi 19 avril 1990, à 18 h 30, sur FR 3, au cours de l'émission "Ce n'est pas juste", seront présentées deux jeunes élèves du cours d'espéranto de Mme Gausson, de St Mamert du Gard.

Ne pas omettre d'envoyer une carte de félicitations au responsable de l'émission.

Petite annonce.

J'enverrai volontiers à personne intéressée tout le matériel du cours audio-visuel de Tibor Sekelj consistant en films, bandes sonores et bandes dessinées en échange de la "Plena Analiza Gramatiko", de Waringhien (4ème ou 5ème édition). Ecrire à ESPERANTO, 17 rue des Bouvreuils 62000 ARRAS.

Anonceto.

Mi volonte sendos al interesato la tutan materialon de la aŭdvida kurso de Tibor Sekelj, konsistanta el filmoj, sonbendoj kaj bildfolioj, interŝanĝe kun la Plena Analiza Gramatiko de Waringhien (4-a aŭ 5-a eldono). Skribu al : ESPERANTO, 17 rue des Bouvreuils F 62000 ARRAS.

Rencontres

Dates	Lieu	désignation	responsable
13-15 avril	Edinburgh	Congrès des Esp. écossais	R. Calder, 92 Liberton Brae, Edinburgh, EH 16 6CB
14-17 "	Bondy	Congrès de S.A.T.Amikaro	A. Legros 22 Av Dumesnil F.93140 Bondy
20-22 "	Barlaston	Congrès de SATEB
(SAT en Grande-Bret.)	A. Jackson, 10 Harker Terr, Sraningley, Pudsey
York's LS29 6BL
24-28 "	Tours	1ères Assises du Mondialisme	B.P. 0631 Tours
28-IV, 1-V	Bouresse	Congrès des Catholiques fr.	La Kvinpetalo, Route de Civaux F.86410 Bouresse
2-6 mai	Voljskij	EOLA 90 (Festival) (1)	E-Klubo ab.ja 73 SU 404130 Voljskij 30
4-5 "	Oxford	74ème Congrès E. de G.B.	F-ino K.M. Hall, 37 Granville Court Oxford OX3 OHS
5-8 "	Bouresse	Séminaire en l'honneur
du prof. G. Waringhien	Même adresse que le Congrès des E. Catholiques
18-20 "	Karlskoga	Congrès des Esp. suédois	E-Centro, Brunngatan 21, S-11138 Stockholm
18-20 "	Budapest	Congrès des Esp. hongrois	Esperantotur, pk 193, H-1368 Budapest
1-4 Juin	Freiburg	68ème Congrès E. de RFA
(thème : l'écologie ne connaît pas de frontières)	K. Gramelspacher, Rimsinger Str. 13 D-7812 Bad
Krozingen 4
1-5 "	Blois	82ème Congrès de U.F.E.	U.F.E. (Union Française pour l'Espéranto)
4 bis rue de la Cerisaie 75004 Paris
2-8 "	Hamar	42ème Congrès internat.
des Cheminots espérant.	I.F.E.F. Kongr. Karudveien 1, N-2349 Loten
28-6, 3-7	Sumen	Congrès des E. bulgares	Koopturist, E-fako, Rakovski 99, BG-1000 Sofia
29-6,6-7	Nice	Semaine E. internationale	Esperanto Les Hortensias 2, 121 bis Boulevard
Napoléon III. F-06200 Nice.

(1) A ce festival participeront entre autres, le Choeur classique international, le théâtre espérantiste de Bulgarie, TESPA (Théâtre Espérantiste de Paris), les groupes rock Amplifiki, Persone, Team etc.

Les élèves de l'Ecole du Hazay, à Cergy (voir notre dernier numéro) ont entrepris un échange de lettres avec une école élémentaire de cette ville, située dans les environs de Volgograd (Ex-Stalingrad).

Solution des jeux

Cherchez l'intrus (page 17)

(Ce sont tous des Académiciens, mais CL Piron a démissionné en 1988)

Mots croisés faciles (page 18)

Claude Piron

Solvo de la ludoj

Serĉu la entrudulon (paĝo 17)

(Ili estas ĉiuj Akademianoj, sed CL Piron demisiis en 1988.)

Krucvortenigmoj (paĝo 19)

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

1	R	A	T	K	A	P	T	I	L	O
2	E	L		A	D	R	E	S	A	S
3	I	T	A	L	I	O		A	K	T
4	R	A	B	I	A		M	E	T	A
5	B		R	A	ŭ	P	O		U	R
6	I	R	U		I	U	L	O	K	E
7	L	U	P	O		F	I	L	O	J
8	E	L	T	E	R	I	G	I		O
9	T	I	E		A	G	A	V	O	
10	O	S	C	E	D	I		O	K	E

1 2 3 4 5 6 7 8 9

1	S	A	N	D	V	I	Ĉ	U	L
2	K	R	I		A	M	E	L	A
3	A	K	T	O	R	I		I	B
4	N	A	R	K	O	T	I	K	O
5	D	I	O			I	K	O	R
6	A	K	U	Z	I	S	T		D
7	L	A	R	I	K		I	L	O
8	F		E	Z	O	K	O		N
9	R	E		E	N	A	K	V	A
10	A	R	A	L		F	O	J	N
11	N	A	G	O	J		L	O	T
12	D	R	O		O	B	O	L	O
13	A	E	R	O	D	I	N	O	J

Télégrille (page 20)

THEO THIJSSSEN. La nevenkebla ĝeno.

Fine venis vintro tia, kia ĝi devas esti : kun glacio ! Sur la longfosoj ĉirkaŭ Amsterdam oni jam amase glitas ; la glitejo jam estas malfermita ; se hodiaŭ nokte la frosto daŭros, la lagetoj en la parkoj estos morgaŭ sendanĝere gliteblaj. Onidire jam grandaj partoj de la haarlema kanalo estas fidindaj.

Citation rectifiée (page 18)

Le jour où vous voudrez faire dire des monuments d'ânerie à l'homme le plus cultivé, la recette est facile : faites le parler de médecine.

André Soubiran

Les hommes en blanc

Le jeu des 12 erreurs (page 23)

Aŭdiĝis kriego, kaj poste de ie en la popolamaso ŝtono estis ĵetata. "Arestu tiun viron !" kriegis voĉo, kaj la atento de Ĝimi estis altirata al la posedanto de tiu voĉo - juna viro, alveninta en la unua aŭto, kiu nun staris sur la sidloko de la aŭto, de kiu loko li povis superrigardi la amason. "Arestu tiun viron !" li ree kriegis, montrante per la fingro, kaj tri el la gardistoj ensaltis en la amason je la punkto indikita. La ŝtonĵetinto ekkuris, sed li ne povis kuri rapide en la amaso, kaj post momento, ŝajne, la gardistoj tenis lin je la kolumo. Li provis fortiri sin, kaj ili batis lin sur la kapon, kaj okupiĝis fortene la restaĵon de la amaso ". Konduku lin enen !" kriadis la viro en la aŭto. Kaj unu el la gardistoj tordis sian manon en la kolumo de la mizera ŝtonĵetinto, ĝis lia vizaĝo purpuriĝis kaj ili duone trenis, duone kurigis lin en la konstruon.

Teksitaj vortoj (paĝo 20)

Citaĵo reĝustigita (paĝo 18)

La tagon kiam vi deziros diri amasegon da stultaĵoj de la homo plej klera, la recepto estas facila : paroligu lin (aŭ ŝin) pri medicino.

André Soubiran

Les hommes en blanc

La 12-erara teksto (paĝo 23)

Upton Sinclair